БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят Үнэн

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 51 (8883) | 1959 оной мартын 1, воскресени | Сэн 20 мүнгэн

Мүнөөдэр болохо **РСФСР-эй, Бурядай АССР-эй Верховно Соведүүдэй, мүн нютагай Соведүүдэй** һунгалтада нэгэн хүн шэнгеэр бүгэдөөрэн хабаадая.

Коммунистнууд болон партийнабэшэ хүнүүдэй нэгэдэл улам батажан мандаг лэ!

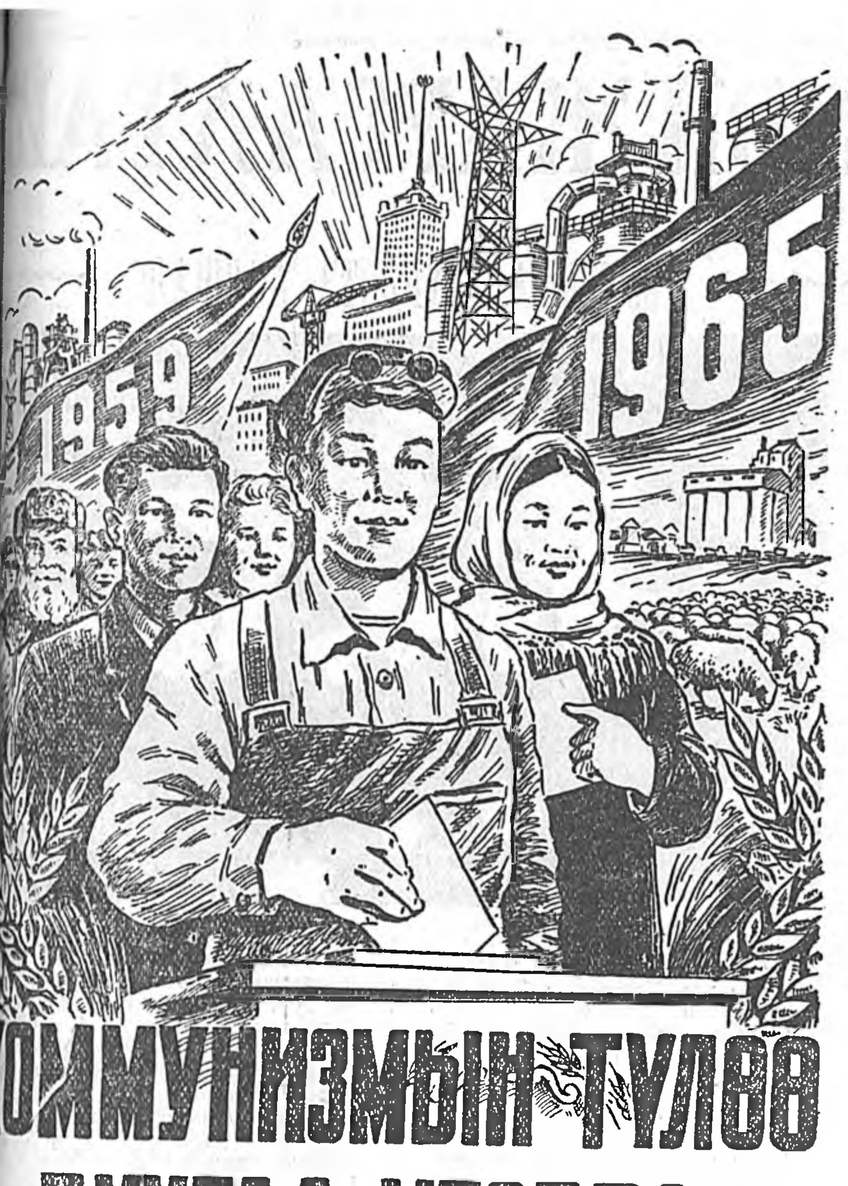

КОММУНИЗМЫН ТҮЛӨӨ ДУУГАА ҮГЭЛ!

ултадаа һунгалтада, нүхэд!

неэдэр РСФСР-эй Верховно едые, Бурядай АССР-эй Верхов- Соведые, мүн нютагуудтахи Со- дые һунгаха һунгалтын үдэр дэ арадаймнай һайндэр туда- ерэбэ. Энэ үдэр эдир залуухан уд, басагадһаа эхилээд, үндэр тай үбгэд хүгшэд хүрэтэрөө тадаа хүхюу баяртайгаар, омог унаар һунгуулиингаа участог- рэжэ, партийна болон партий- шэ хүнүүдэй нэгэдэлэй канди- удта дуугаа нэгэн хүн шэн- үгэхэ байна.

эээ хэзээнэйхиһээ тад ондоо атай, урдань огто үзэгдөөгүй тическэ болон ажалай дэбжэл- оршон байдалда Федерациин- Верховно Соведые, Бурядайн- республикын Верховно Сове- нютагайнгаа Соведүүдые һун- мнай. Түрэл Коммунистическэ тиимнай XXI съездын хараалһан этэ зорилгонууд арад зоной а иимэ ехэ дэбжэлтэ түрүүлээ, нэй үүсхэл эдэбхиие бадаруу- Ямар һайхан сагта ажаһууна эбибди! Агуухэ Эхэ оромнай жэлтынгөө шэнэ үедэ— комму- үргэн далайсатайгаар, бүхы жэгээр байгуулгын үедэ оро- Хүн түрэлтэнэй анханһаа хой- хүсэжэ ябаһан гүн сэдьхэлэйнь рүн һайхан хүсэлэн хамагһаа тү- манайда бэелүүлэгдэжэ захал- Тиимэһээ партийна болон пар- бэшэ хүнүүдэй нэгэдэлэй дэб- һэн кандидадуудта дуугаа эдөө, манай орондо комму- үргэн далайсатайгаар, бүхы жэгээр байгуулхын түлөө дуу- үгэхэ байһамнай лабтай.

КПСС-эй XXI съезд арадайнгаа ын али бүхы һалбаринуудые түгэлдэрөөр хүгжөөхэ зорил- долоон жэлэй түсэб баталан а. Энэнь үнэхөөрөө түүхэтэ до- жэл гээшэ. Хүндэ индустриие бүхы һалбаринуудһаа булюу хүгжөөхэ тухай Ленинэй заа- иин ёһоор, долоон жэлдэшье э индустри булюу үлүүгээр шаа дабшаха байна. Жэшээнь, —1965 онуудта орон доторхи мышленностиин бүхы продук- 80 тухай процент ургахадань, рин зэмсэг хэрэгсэлнүүдые үйлэд- рилгэ 85—88 процентээр ехэ боло- байна. Тэрэшэлэн 65—80 милли- тонно шэрэм, 86—91 миллион тон- булад хайлуулагдадаг болохо. энь мүнөөнэйхиһөө һураггүй ехэ тонно. Химическэ промышленнос- ин продукци хоёр дахин шахуу, ть малтан абалга хоёрһоо үлүү ин ехэ болохоор хараалагдан- Энээниие бэелүүлээд байхадаа, оромнай огто ойроо хүртэшэ- мүнөөнэйхитэй жэшээлэшэгүй эй болохонь ойлгосотой. Тии- ээ партийна болон партийнабэ- хүнүүдэй нэгэдэлэй дэбжүүлһэн кандидадуудта дуугаа үгэхэдөө, олоон жэлэй түсэбые амжал- тайгаар бэелүүлжэ, Эхэ ороноо али бүри хүсэтэй, улам бүри баян болохын түлөө дуугаа үгэхэ байна- ш.

Тэрэшэлэн КПСС-эй ээлжээтэбэ- XXI съезд хүдөө ажахые хүг- жөөхэ талааршье асари ехэ зорил- гонуудые табинхай. Долоон жэлэй эхэтэ жэлдээ 10—11 миллиард пуд орооһо таряа суглуулжа аба- болохобди. Мүн мяха, һү, тоһо, ооһо, болон бусад продуктнууд мүнөөнэйхиһөө һураггүй ехээр үй- лэдбэрилэгдэдэг болохо зэргэтэй. Хүн бүхэндэ мяха, һү, тоһоной хүр- тэхын талаар Америкые хүсэхэ, тиигээд бүри урдань орохо гэһэн ай- иабтар ехэ удхашанартай зо- рилгын табигдаад байһаниинь элитэ. Тиигэбэл манайда эдеэ хоолой зүйлнүүд илангаяа эл- бэгжэхэ ёһотой. Тиихэдэ арадаймнай байдал улам һайжарха, улад зэмнай бүри баяжаха байна.

Манайшье республикын экономико болон культурые хүгжөөхэ талаар долоон жэл соо тон ехэ хэмжээнүүд хараалагданхай. 1958 онойхитой сасуулбал, 1965 ондо республикымнай совнархозой предприятинуудай бүхы продукци — 2,5 дахин, нютагай болон кооперативна промышленностиин предприятинуудай бүхы продукци — 1,7 дахин ехэ болохо байна.

1959—1965 онуудай туршада республика доторнай Кяхтын силлиманидай уурхай, Брянск целлюлозно-саарһанай комбинат, Галуута-Нуурай болон Сэлэнгын электростанцинууд, арһан гуталай комбинат, мүн бусад хэдэ хэдэн предприятинууд баригдахаар түсэблэгдэнхэй.

Бурят оронoймнай хүдөө ажахыншье урда ехэ зорилгонууд табигдаатай. 1959 ондо колхоз болон совхозууднай 1958 онойхиһоо мяха—1,3 дахин, һү—1,4 дахин, нооһо—1,3 дахин, үндэгэ—2,4 дахин ехээр үйлэдбэрилхэ уялгатай. Тиихэтээ хамта адуу малаймнай тоо толгой нилээд олошорхо, үүлтэрынь һайжарха, ашаг шэмэ үгэлгэнь дээшэлхэ байна.

Культурна байгуулалтын талааршье ехэ юумэ хэгдэхэ ушартай. Бурят арадаймнай удхаараа социалистическэ, түхэл маягаараа үндэһэн культура урда урдынхиһаа үрэ ехэтэйгээр һалбаран мандаха байна.

Ушар иимэһээ манай республикын үргэн ниитэ ажалшад Коммунистическэ партиингаа XXI съездын шиидхэбэринүүдые гүн зүрхэнэй баяртайгаар угтаад, долоон жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө мүрысэжэ захалба. Энэ мүрысөөндэ түрүүшүүл олоороо шалгаран гарана. Коммунистическэ ажалай коллективүүдэй тоо үдэрһөө үдэртэ олошоржо байна. Арад зоной ажабайдалые улам һайжаруулха тухай Коммунистическэ партиингаа, Советскэ правительствынгаа анхарал оролдолгодо ажалшаднай иигэжэ харюусана.

КПСС-эй XXI съезд түүхын богонихон болзор соо Эхэ оронoймнай туйлаһан, бүхэдэлхэйн удхашанартай илалтануудые элеэр, гүнзэгыгөөр согсолон тодорхойлоо. Энэ талаар эндэ юу тэмдэглэхэ шухалаб гэхэдэ, манай орон дотор социализм бүрин гүйсэдөөр илахаһаа гадна, эсэслэн иланхай, манай орондо капитализмые һэргээн бодхоохо хүсэн дэлхэй дээрэ үгы болонхой гэжэ съездын хэһэн түүхэтэ тобшолол тухай хэлэнгүй байхын аргагүй. Энэмнай марксизм-ленинизмын тугые үндэр дээрэ үргэжэ, тэрэнэй һургаалые хэзээ бүхэндэ хэлбэришэгүй нангинаар сахижа ябадаг Коммунистическэ партиимнай сэсэн мэргэн политикын аша үрэ бшуу. Тиимэһээ партийна болон партийнабэшэ хүнүүдэй нэгэдэлэй дэбжүүлһэн кандидадуудай түлөө дуугаа үгэхэдөө Коммунистическэ партиингаа сэсэн мэргэн политикын түлөө дуугаа үгэхэ байһамнай лабтай.

Нүхэдүүд! Мүнөөдэр һунгуулиингаа участогта бултадаа эмхитэйгээр ерэжэ, партийна болон партийнабэшэ хүнүүдэй нэгэдэлэй дэбжүүлһэн кандидадуудай түлөө нэгэ хүн шэнгеэр дуугаа үгэеыл!

КПСС-эй XXI СЪЕЗДЫН ШИИДХЭБЭРИНҮҮДЫЕ БЭЕЛҮҮЛХЫН ТҮЛӨӨ

Хурьгад һайнаар түлжүүлэгдэнэ

Булагай Адаг гэжэ газарта Хориин совхозой дүрбэдэхи фермын ахалагша хонишон, коммунист Даша Аюшеевич Холхоевай даадаг хониной отара үбэлжэжэ байна. Энэ отарада үбэлэй хурьгад олоор абтаба.

Отарынхидай хонидоо һайнаар бэлшээжэ, хүшэ шадал һайнтай байлгаһанай ашаар абтаһан хурьгадынь шадалаар һайн, тобир дорюунууд. Эндэ бүхыдөө 364 хурьган абтаад, кошарно-базова аргаар түлжүүлэгдэнэ.

Отарын оролдосотой бэрхэ хурьгашад Дулма Цыбжитова, Һамажап Бадмаева, залуухан басаган Ханда Жалсанова гэгшэд хурьгадаа саг соонь эдеэлүүлдэг. Хурьгадые томо жэжээрнь илгажа, бүлэг бүлэгөөрнь тусхай таһалгануудсоо байлгана. Хурьгадта нарай байхаһаань эхилжэ һайхан үбһэ, концентрат эдюулжэ, боро эдеэндэ һургана. Мүн һая хурьгалһан хонидто һайхан үбһэ эдюулдэг, саг соонь уһалдаг байха юм. Тэдэнэр хурьгалһан хонидые арбаад хоногой туршада бэлшээридэ гаргадаггүй, хотондоо байлгадаг.

Малайнь байра, хото хорёо соогуур үбһэ тэжээл хэжэ хонидто үгэхэ тэбшэнүүд бии юм. Хонишод һүниндөө хурьгалха хонидоо ээлжээгээр эрьежэ байдаг.

Энэ отарада саашадаа үшөө 140 хурьган абтахаар хараалагдана.

Тэрэшэлэн совхозой эрхим хонишод нүхэд Доржиев, Лубсанов, Дырендоржиев, Дамбиева гэгшэдэй отарануудта үбэлэй хурьгад мүн лэ олоор абтажа байнхай. Эдэ отарануудта хамта дээрээ 1850 гаран хурьган абтаад, гарзагүйгөөр түлжүүлэгдэнэ.

Партиин XXI съезд дээрэ баталагдаһан долоон жэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулхын тула эндэхи хонишод үбэл хонидоо хагданда һайнаар бэлшээжэ, үбһэ тэжээлыень зүбөөр үгөөд, тобир тарганаар ондо оруулжа, абтаһан хурьгадаа гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлжэ байна.

К. Жалсараев.

Даабаряа үлүүлэн дүүргэнэ

Виктор Георгиевичын оролдосотой һайн ажалые леспромхозой хүдэлмэришэд үндэрөөр сэгнэдэг болонхой.

Нүхэр Семенов дааһан ажалдаа бүхы һаналаа табихын хажуугаар ниитын хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаададаг, уралан нарижуулгын дурадхалнуудые олоор оруулдаг юм. Түрүү энэ хүдэлмэришэн комсомолдо байха үедөө Байкальска леспромхозой комсомолой комитедэй гэшүүнээр хэдэ дахин дэбжүүлэгдээ. Леспромхозой партийна организаци энэ жэлэй январь һарада нүхэр Семеновые партиин гэшүүн болгожо абаһан байна. Долоон жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө дэлгэрһэн мүрысөөндэ хабаадалсаха зуураа, Виктор Георгиевич даалгабаряа эдэ үдэрнүүдтэ 150 процентһээ доошо бэшээр дүүргэнэ.

И. Козулин.

2-дохи шанда хүртэбэ

Бурядай автотрестын 1-дэхи конторын шофёрнууд һунгалтын хүндэлэлдэ уялга абахадаа, февраль һарынгаа даалгабарииe болзорһоонь урид дүүргэхээр шиидэһэн юм. Эдэнэр хэлэһэндээ хүрэжэ, февралиингаа даалгабарииe 2 үдэрөөр урид дүүргээ. Һара соогоо даалгабаряа 1,5—2 дахин дүүргэдэг шофёрнууд эндэ нилээд олон юм. Тэдэнэрэй тоодо Г. С. Сизых, Р. М. Жариков, А. С. Костенко, М. И. Тверко гэгшэдые нэрлэмээр. Машина заһабарилагшадай дундаһаа М. В. Минеев, В. Д. Донцов, М. С. Гуревич болон бусад түрүүлнэ.

Эндэхи хүдэлмэришэд һаяшаг Москва хотоһоо шэнэ һониниие дуулажа, ехээр баярлаа. 1-дэхи автотранспортна конторынхид 1958 оной дүрбэдэхи кварталай мүрысөөндэ түрүүлжэ, СССР-эй Автотранспортын министерствын зүгһөө хоёрдохи шанда хүртэбэ.

И. Сокол.

Холын отарануудта

Урдуур хойгуураа үндэр хада гүбөөнүүдээр хүреэлэгдэнхэй уужам үргэн Нама нютагаар Курумканай аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой 5-дахи комплексно бригадын хониной хэдэн отаранууд байрланхай. Эндэ хамта 10 һайса гара мянган хони хурьгад байдаг юм.

Үнгэрэгшэ 1958 ондо тус бригадын хонишод ажалдаа муу бэшэ амжалта туйлаа. Жэшээлхэдэ, эндэхид нooһo хайшалха жэлэйнгээ түсэбые 113 процент дүүргэжэ, хонин һүрэгөө гарза хоролтогүйгөөр, тобир тарганаар ондо оруулаа һэн. Түрүү хонишон Очирма Ачитуевагай отарынхид үнгэрэгшэ жэлдэ хонин бүриһөө 3,5 килограмм нооһо хайшалаа. Эмхитэй ажалайнгаа түлөө тус бригадынхид 1958 оной дүнгөөр артель соогоо түрүү һуури эзэлжэ, колхозой правлени болон партийна эхин организациин дамжуулгын Улаан туг абанхай.

Партиин түүхэтэ XXI съездын шиидхэбэринүүдтэй танилсажа, байгша ондо бригадын хонишод бүхы хони,хурьгадаа һайнаар харууһалжа, үбһэ тэжээлыень зүбөөр эдюулжэ, тобир тарганаар ондо оруулхын тулада бии хүсэ шадалаараа тэмсэжэ байна. Хонишон Сойжид Болотовагай отарынхид коммунистическэ ажалай бригадын нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө тэмсэнэ. Колхозникуудай дунда эрхим ажалаараа суурхадаг хонишод нүхэд С. Аюшеева, С. Болотова, Ц. Бираулева, Д. Баханов болон бусад тус бригадада ороно.

Эндэхи хонишодой дунда культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэри яһала һайнаар эмхидхэгдэнхэй. Үдэшэндөө—хүдэлмэриин һүүлээр хонишод һаруул гэрэлтэй культбазануудтаа сугларжа, газетэ болон элдэб һонин номуудые уншажа, радио шагнажа, сүлөөтэй сагаа культурнаар үнгэргэдэг. Мүн бригадын комсомол, залуушуул өөһэдынгөө хүсөөр уран бэрхэ, шадабаритай кружок эмхидхэжэ, элдэб һонин концерт, хатар наада бэлдээд, бригадынгаа хонишодто, мүн бусадшье бригадануудта ошожо, харуулдаг байха юм. Агитатор нүхэр Ц. Дондупов өөрынгөө ажалда һайнаар хандажа, партиин XXI съездын тогтоолнуудые хонишодтоо тодо һонороор тайлбарилжа, хөөрэжэ үгэнэ.

Мүнөө колхоздо жэлэй хүдэлмэриин дүн гаргалга дүүрэжэ, колхозой хонишод ажалта үдэрнүүдтээ мүнгэн түлөөһэ абажа байнхай. Хэрбээ 1952 ондо артелиин ажалта үдэр бүхэндэ 1 түхэриг 45 мүнгэн хубаагдадаг байбал, 1958 ондо—10 түхэриг хубаагдаһан байна.

— Парти, правительствынгаа үдэр бүриин анхарал оролдолгын ашаар мүнөө хүхюун сэнгэлиг, болбосон һайхан ажабайдалтай болонхойбди, —гэжэ үнинэй хонишон нүхэр С. Болотова хөөрэнэ.

Б. Харнаев.

Уялгаяа дүүргэхэбди

Үнгэрһэн жэлдэ манай отарын хонишод 100 эхэ хонин бүриһөө 109 хурьга, хонин бүриһөө 2,9 килограмм ноoһo хайшалжа абаһан байна. Мүнөө жэлдэ манай отарынхид партиин XXI съездын шиидхэбэреэр зоригжон, бүри ехэ амжалта туйлахаар шиидэнхэй. 100 толгой хонин бүриһөө 140 хурьга, хонин бүриин 3 килограммһаа доошо бэшэ ноoһo хайшалха уялга абаабди.

Үбэлжэлгэ эмхитэй, һайнаар үнгэржэ байна. Үбһэ тэжээл элбэгтэйбди. Январиин эхинһээ отарымнай хонид хурьгалжа эхилээ. Хамта 342 хурьган абтаад байнхай. Мартын эхеэр хониднай хурьгалжа дүүрэхэ юм.

Отарада Люда Пашкова, Бимба Базаров, Дулгар Доржиева, Ц-Д. Гомбоева гэгшэд ажаллана. Хонидоо бүлэг бүлэгөөрнь илгаад харууһалжа байнабди. Иигэжэ нарай хурьгадтай, томожорһон хурьгадтай хонид ами аминдаа харууһалагдана. Хурьгадаймнай байра һайнаар заһабарилагдаһан, дулаалагдаһан юм. Гараһаар 10 хонотороо хурьгад һүниндөө эхэтээ сугтаа хонодог. Бэежэһэн хурьгадтаа комбинированнэ тэжээл, һайхан үбһэ дуран соонь үгэнэбди. Хонин бүридэ 300—300 грамм концентрат, үбһэ тэжээл тусхай хэмжээгээр эдюулэгдэнэ. Хонидто үбһэ тэжээл өөһэдөө шэрэжэ асарнабди. Уһалуури һайн. Хонидые үдэртөө хэды дахин уһалнабди.

Абаһан уялгаяа заатагүй дүүргэхэ арга боломжо маанадта бии.

Б. Базаров,
Мухаршэбэрэй аймагай «Забайкалец» колхозой ахалагша хонишон.

Хорин жэлэй хонишон

Үргэн Яруунын үрэжэлтэ һайхан Үлзытэ нютагай Хажуу Булаг гэжэ газарта «Коммунизм» колхозой эхэ хонидой нэгэ отара үбэлжэжэ байнхай. Хам орожо хөөрэхэдэ, эндэ хорёод гаран жэлдэ таһалгаряагүй мал ажалда хүдэлжэ байһан Доржима Бадариева отарые даадаг юм.

Доржимагай отарынхид мүнөө 250 хурьга абаад, нэгэшье гарзагүйгөөр түлжүүлжэ байна. Һара дээрэ Доржима Бадариевнагай нүхэр Цырен-Доржо Дондоков, тэдэнэй бэри Б-Х. Пунсокова, мүн К. Энова гэгшэд туһалагша хонишодоор ажаллана.

Энэ отарын хонишод 1959 ондо 100 эхэ хонин бүриһөө 115 хурьга абаха, хонин бүриһөө 3,5 килограмм ноoһo хайшалха уялга абанхай. Хабарай хагсуутай үдэр эдюулхэ үбһэ, тэжээл дутамаггүй газаань асарагданхай.

Ш. Дугаров.

СССР Ирагай Республика хоёрой правительственнэ делегацинуудай хэлсээн

Советскэ Союз Ирак хоёрой хоорондохи экономическа, техническэ харилсаа холбооной асуудалнуудаар СССР-эй болон Ирагай Республикын правительственна делегацинуудай хэлсээн февралиин 27-до Кремль соо эхилээ. Ирагай талаһаа Экономикын министр д-р Ибрагим Кубба (делегациие хүтэлбэрилэгшэ), Барилгын, шэнэдхэн байгуулгын министр д-р Талаат Аш-Шайбани, бусад тусхай тушаалта хүнүүд, Советскэ талаһаа СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо И. И. Кузьмин түрүүтэй правительственна делегациин гэшүүд хэлсээндэ хабаадаһан байна.

Хоёр ороной хоорондохи экономическа, техническэ харилсаа холбооной асуудалнуудаар хөөрэлдөөн болоһон байна. Бүхы асуудалнуудаар бэе бэеэ хүсэдөөр ойлголсожо, нэгэн һаналтай байһаниинь элирээ. Хоёр делегациин түлөөлэгшэдһөө бүридэһэн хамтын группа байгуулагдаа. Хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд, промышленностиин, хүдөө ажахын, элүүрые хамгаалгын, соёл культурын тус тус һалбаринуудай талаар мэргэжэлтэд энэ группада оролсоһон байна. Энэ группа тус тус һалбаринуудта хамаатай асуудалнуудые хаража үзөөд, делегацинуудай зүбшэжэ үзэхын тулада зохихо дурадхалнуудые бэлэдхэхэ юм.

Г. Макмилланай Киевтэ ошоод байһан тухай

КИЕВ, февралиин 27. (ТАСС). Великобританиин премьер-министр Гарольд Макмиллан, тэрээнтэй суг ябалсаһан хүнүүд Киев шадарай «Коммунист» гэжэ колхоздо энэ үглөөгүүр ошоһон байна. Англиһаа ерэһэн айлшад артелиин ажахые ехэ анхаралтайгаар хараа, таряашадтай хамта фото зурагуудаа буулгуулаа.

Украинын Республикын арадай ажахын түрүү дүршэлые харуулһан выставкэдэ Англиин премьер тосхонһоо бусажа ерэһэнэйнгээ һүүлээр ороһон байна.

УССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. Т. Кальченко обед хэжэ, Великобританиин премьер-министр Г. Макмиллание хүндэлөө

КИЕВ, февралиин 27. (ТАСС). УССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ мүнөөдэр обед хэжэ, Великобританиин премьер-министр Гарольд Макмиллание хүндэлһэн байна.

Великобританиин правительствые толгойлогшотой хамта гадаадын хэрэгүүдэй министр Селвин Ллойд, бусад тусхай тушаалта хүнүүд, орон соогуур аяншалхадань премьер-министртэй суг ябалсагшад обед дээрэ байлсаа.

Советскэ талаһаа УССР-эй гүрэнэй ажал-ябуулагшад, республикын,Киевэй областиин болон городой зургаануудай, организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд обед дээрэ байлсаба.

Обедэй үедэ болоһон хөөрэлдөөн хани халуунаар үнгэрөө. УССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. Т. Кальченко, Великобританиин премьер-министр Г. Макмиллан үгэ хэлэһэн байна.

Юунэй түлөө тэмсэнэбибди

Промышленностьда, ямаршье барилгада аргагүй хэрэгтэй болодог зүйлнүүдые (жэшээлхэдэ, элдэб янзын, томо жэжэ труба, рельс нимгэн түмэр, түмэр балка гэхэ мэтые) манай прокатчигууд булад хайлуулан үйлэдбэрилжэ гаргадаг.

Совет засагай жэлнүүдтэ орон доторнай прокат үйлэдбэрилгэ 1913 онойхиһоо 11, 5 дахин ехэ болОжо, 1957 ондо 4,2 миллион тоннодо хүрэһэн юм.

Хүндэ индустриин энэ шухала һалбари долоон жэлэй түсэбэй ёһоор бүри түргөөр хүгжэжэ, 1965 ондо орон доторнай 65—70 миллион тонно прокат үйлэдбэрилэгдэхэ болоно. Тиигэжэ прокат гаргалга Англи, Баруун Германиин мүнөө үйлэдбэрилжэ байһанһаа 2 дахин ехэ болохо байна. Энэ зорилго дүүргэхын тула прокат үйлэдбэрилгые жэл бүри 3, 2—3, 9 миллион тонноор дээшэлүүлжэ байха хэрэгтэй.

Мүнөө манай машина бүтээгшэд прокатчигуудые шэнэ шэнэ хүсэтэ техникээр хангахын тула ехэхэн оролдолго гаргана. Ново-Краматорскиин завод дээрэ Европодо эгээн томо, хүсэд оньһожоруулагдаһан, автоматизированнэ стан бүтээгдэжэ байна. Энэ стан 1913 ондо хаанта Россин үйлэдбэрилһэн хэмжээнэй прокат жэл бүри гаргаха хүсэтэй юм.

СОВЕТ ХУУЛИИН ҺАЙХАНДА АРАД ТҮМЭН ЖАРГАЛТАЙ

ЭДИР НАҺАНАЙНГАА ЭРШЭ ХҮСЫЕ ЗАНГИДАХАБ

Манай ороной ажалшад коммунизм байгуулха асари ехэ түсэбөө бэелүүлжэ эхилбэ.

Партиингаа хараалһан түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө бүхы орон соогуур дэлгэрһэн бүгэдэ арадай мүрысөөндэ заводоймнай хүдэлмэришэдшье эдэбхитэйгээр хабаадалсажа ороһон байна.

Коммунистическэ мүрысөөндэ жагсаһан манай бригадын гэшүүд шэнэ долоон жэлэй түрүүшын жэлэй түсэбые муу бэшээр дүүргэлсэнэ. Һунгалтын урда тээхи үдэрнүүдтэ бидэнэр даалгабаряа 200—230 процент дүүргээбди.

9 хүнһөө бүридэһэн манай бригадын гэшүүдэй дипилэнхинь ФЗО-гэй һургуули дүүргэнхэй юм. Коммунистическэ ёһоор ажаллаха, һураха гэһэн харюусалгатай зорилго урдаа табяабди. Ажалдаа нилээд дүршэлтэй болоһон нүхэр Павлов бригадыемнай хүтэлбэрилнэ.

Энэ жэлэй һунгалтада түрүүшынхеэ хабаадаха байһандаа ехэ баяртайб. Эхэ ноймгоо саашадаа улам баян дэлгэр болохын тула саашадаа эдир наһанайнгаа эршэ хүсые зангидахаб.

Г. Багидаев,
Улан-Удын судна бүтээлгын заводой хүдэлмэришэн.

Олоной туһада оролдоё

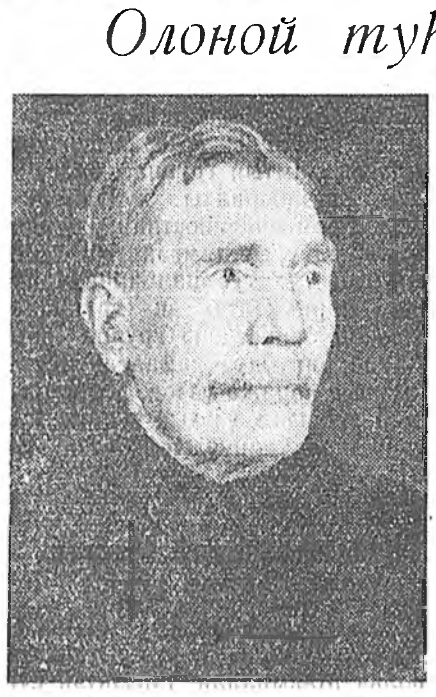

Би мүнөө наян хоёр хүрөөб. Иимэ үндэр наһатай болоод, Совет засагайнгаа һунгалтада хабаадалсажа байхадаа үнэн зүрхэнһөө баярланаб. Тиихэмнишье зүбтэй. Юуб гэхэдэ, хүдэлмэришэн, таряашанай эрхэ сүлөөгэй, зол жаргалта байдалай түлөө тэмсэлдэ үнинэй хабаадалсаһан хүм.

1905 он манай хүдэлмэришэн ангиин түүхэдэ мартагдашагүй жэл болоһон гээшэ. Арадай түрүүшын энэ революциин болоходо Вятка городой үхэр буугай заводто хүдэлмэрилжэ байгааб. Тэрэ заводой 45 мянган хүдэлмэришэд 1905 оной революцида өөһэдынгөө хубитые оруулалсан, эрхэ сүлөөгэйнгөө түлөө эрэлхэг зоригтойгоор тэмсэһэн юм. Хэдэн километртэ һунаһан демонстрантнууд Улаан тугые барижа ябатараа хаанай сэрэгшэдтэ сохюулаа һэн.

Түрэл Коммунистическэ партиимнай хүтэлбэри доро Октябриин революци илажа, Совет засаг байгуулагдаа. Энэ үедэ Пермь городто түмэр замшадай парторганизациин түрүүлэгшээр хүдэлмэрилжэ байгааб. 1929 онһоо Улан-Удэдэ ажаһуунаб.

Ажалшадай мүнөөнэй байдал революциин урда тээхиһээ хэды ехээр хубилааб, ямар ехээр һайжараа гээшэб! Үгытэй зониие мүлжэдэг баяд, ноёд үгы хэгдээ. Ажалшаднай өөһэдтөөл хүдэлмэрилдэг болоо. Жэл ерэхэ бүри соёл культурамнай хүгжэнэ, ажаһуудалнай улам һайжарна. Эдэ бүхы амжалта Совет засагай ашаар туйлагдана бшуу.

Үбгэн наһан болооб гээд һанаа амархан һуугшагүйб. Шадал зэргээрээ олониитын хэрэгтэ туһалдаг, ажаһуудалай дутагдалнуудые усадхахын түлөө оролдодогби. Мүнөө Улан-Удын горсоведэй депутадта кандидадаар 14-дэхеэ дэбжүүлэгдэбэб. Һунгагшадайнгаа этигэл найдабариие заатагүй дүүргэхые оролдодогби. Городто ариг сэбэрые сахиха комиссиин түрүүлэгшээр, штатнабэшэ автоинспектороор хэдэн жэлдэ хүдэлмэрилнэб. Тиихэдэ гэр байрын болон ажаһуудалай бусад асуудалаар һунгагшадайнгаа эрилтые дүүргэхэ гээшэ тон шухала.

Мүнөөдэр РСФСР-эй, БурАССР-эй, нютагай Соведүүдтэ эрхим нүхэдөө һунгахадаа зол жаргалта байдалаа улам һайжаруулхын, КПСС-эй XXI съездын шиидхэбэриие дүүргэхын түлөө эрид шууд тэмсэхэ байһанаа харуулхабди.

Я. Русаков,
пенсионер.
1916 онһоо КПСС-эй гэшүүн.

Ш. БАДЛЫН

Агар зандан

Арбан табан һалаатай
Агар зандан һүртэйгөөр
Аглаг дайдым хүрыһэнһөө
Анха түрүүн мүндэлөө.

Үлгэн дэлхэйн үбсүүндэ
Үлзы жаргал сүршэмэ
Сэмхэг сэлгеэ аршаанһаа
Сэсэг, набшань һалбараа.

Үнгын һолонго хүреэтэй
Мүнхэ наранай гэрэл дор
Аятай хоншуу амисхаал
Аяар холуур тунаагаал.

Хэжэм һайхан нютагуудта
Хэшэг үгэһэн үрэһэнһөөнь
Шэлдэг агар занданууд
Шэжэр алтаар залаатаа.

Аадар, һалхин, шуурганда
Атадш гэхэгүй байһандаа
Агаар-замбуулин хүрэтэрөө
Алас өөдөө дэнзэлээ.

***

Арбан табан һалаатай
Агар зандан-Оромнай
Сэсэн Партиин үршөөлөөр
Сэсэг-жаргал түхөөнэл!

Һунгуулиин шэнэ округто

Ехэ Үүрэг, Читкан гэжэ тосхонууд «Гигант», «Звезда» колхозуудай гол буусануудынь юм. Эдэ нютагуудай хүн зон үнэр баян, шанга шадалтай ажаһуудаг. Хүн зон үдэжэ, олошоржо, болохоо байгаа һунгалтын үедэ Бурядай АССР-эй Верховно Соведтэ һунгаха шэнэ—39-дэхи округ эмхилхэгдэбэ.

Һүүлэй хэдэхэн жэл соо эдэ хоёр колхозуудай гол буусанууд танигдашагүйгөөр хубилаа. Хэды ехэ барилга боложо байдаг гээшэб! «Гигант» колхоздо хоёр-гурбан жэл соо 200 гаран айл шэнэ гэр барижа ороо. Энэ колхоз орооһо тарянай, үбһэ ногооной тогтууритай һайн ургаса жэл бүри хуряадаг болонхой. 1958 ондо колхоз 2 миллион хахад гэхэ гү, али урзанданайхидаа орходоо 2 дахин шахуу ехэ мүнгэн олзо абаа. Гансахан жэл соо мүнгэн олзоёо 2 дахин дээшэлүүлхэ гээшэ хүгжэлтын үргэн харгы дээрэ гараад ябаһыень гэршэлнэ.

Нютагай соёл культура гайхалтай түргэнөөр хүгжэнэ. 450 хүнэй һууритай шэнэ клуб барижа, байрын киноустановко тодхогдоо. Эндэнь олон номтой библиотекэ бии. Айл бүхэндэ радио оруулагданхай.

Һая болоһон суглаан дээрээ эндэхи колхознигууд долоон жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ гэжэ шиидхэбэ.

Тэрэшэлэн «Звезда» колхозойхид хүршэнэрһөө юугээрээшье гээгдэнэгүй.

Шэнэ округой һунгагшад мартын 1-ниие баяр баясхалантайгаар угтажа байна.

Д. Гыргенов.

В. МАЯКОВСКИЙ

Советскэ паспорт тухай шүлэгһөө

Зулгаан хаяһайб
бюрократизмые
шоно шүдөөр.
Мандадуудай
ямба һалаа гэнэм.
Үхэдэл шүдхэртэеэ
арилаг
юрэдөө
элдэбын саарһан.
Харин, энэм...
Купэ, каютануудай
ута фронтоор
ябасагаана
чиновник,
һарганам.
Паспортнуудаа үгэнэд,
бишье
зорёонтоор
хүри-улаан дэбтэрээ
гарганам...
...Харин гэнтэ
ноён чиновнигой
хасартань
халуун элюурээр
хайруулба.
Энэ хадаа
минии гаргаһан
паспортам
улаан хабтаһаараа
дайруулба...
...Зулгаан хаяһайб
бюрократизмые
шоно шүдөөр.
Мандадуудай
ямба һалаа гэнэм.
Үхэдэл шүдхэртэеэ
арилагты
юрэдөө
элдэбын саарһан.
Харин, энэм...
Халхагар үмдэнэйнгөө
карманһаа, харагты,
үнэтэй ашаанай
дубликат болгон
гаргаһымни.
Уншагты,
атаархагты,
Би —
Советскэ Союзай
гражданинби.

Ородһоо Ц. Галсанов оршуулба.

Г. ЧИМИТОВ

Юрын хүн

Юрын хүнэй
Юрын нэрые дурдаха
Юунһээш үнэтэй
Хуби заяанда тудаалби...
Юрын хүнэй
Юрын хэрэг магтаха
Юрэндэг һайтай,
Бэльгэ золтой байгаалби.
Сарюун арюун
Түгэным тала үргэлжэ
Саһан дулаан
Үмэдхэл ууж нэмэргэтэй.
Сагаан һарын
Наран элшээ шүбэгэлжэ,
Саанаһаа уряар
Миһэрээд, аминиинь жэмэлгэтэй.
Халуун ольһоной
Охин бүхэниие шэнгээһэн
Хабарай эхин
Иигэжэ шарайгаа сэлмэбэ
Хабтагай дайдыем
Үгсэн уруудан һэргээһэн
Ханхинама дуун
Хүсэтэй болон нэмэбэ.
Энэ шэнэ
Ажалай дуунай самарюун соо
Эгээлэйл нэгэ
Хүнтэй эндэ уулзабаб.
Эршэ зоригой
Халуун дүшые нарьюулһан
Эгээлэйл нэгэ
Бурят хүнтэй уулзабаб.
Элдин хонгор
Бурят нютагайм энгэр дээр
Иимэ хүнүүд
Мянга түмэ байха лэ.
Ээлжэлэн ерэдэг
Зоной энэ һайндэрээр
Эрхим нүхэдөө
Магтахада һайхан лэ.
Юрын хүнэй
Юрын нэрые дурдаха
Юунһээш үнэтэй
Һайхан үүргэеэ бэелүүлхэм.
Юрын хүнэй
Юрын хэрэг магтаха,
Юрэндэг һайтай
Зол хубимни бэльгүүнхэн.
Һар-һур гэжэ
Һэбхи хүнгөөр гүйдэггүй
Һаамаганажа,
Аараг юумэ тоодоггүй
Һайнда һабтай
Мууда хүгтэй хүн бэшэл,
Һалгай баруунгүй
Ажалша малшан мүн гээшэл.
Хабарай хажар
Саһан хиидхүүр шамрага,
Халуун зуншье,
Намарай түрүүшын ольһон.
Хагсуу хүйтэн
Үбэлшье байг,—амарангүй
Хамагай түлөө
Үнэнэй түлөө оролдолгон...
Олоной нюдэн
Хурса, шэхэн һонор—
Онсолон нэгэеэ
Эрхим гэжэ түһөөлөө.
Олдоогүй ехэ
Этигэл найдабарита зоноор
Оронойнгоо
Түрын газарта түлөөлөө.
Алтан гарта
Юрын хүнэй шарай
Аба оронойм
Зулай дээгүүр гэгээрээ.
Арад ниитэ
Парти хоёрой нэгэдэлые
Арюун энэ
Һунгалтын үдэр шэрээгэ
Юрын хүнэй
Депутат нэрые дурдаха
Юунһээш үнэтэй
Үүргэ ажалаа дүүргэнэб.
Юрын хүнэй
Түрын хэрэг магтаха
Юрэндэг һайндаа,
Бэльгэ золдоо мүргэнэб.

„БУУГЫТА, ХҮНДЭТЭ АЙЛШАД!"

Дээдэ Онгостойн амаралтын гэртэ ажалшад жэл бүри олоороо амардаг юм. Үнгэрэгшэ 1958 ондо гансахан Улан-Удын ПВЗ-гэй 600 гаран хүдэлмэришэд амараа. Манай гүрэн ажалшадай байдалые улам һайжаруулха тухай ехэ анхарал оролдолго гаргадаг байна.

Модо урадхуулгын мастер байһан, мүнөө пенсионер 78 наһатай Матвей Матвеевич Мануйлов, ПВЗ-гэй хүдэлмэришэн байһан, мүнөө пенсионер Владимир Игнатьевич Петкун, Хандагайн леспромхозой хюрөөгэй шүдэ заһагша Антон Парфенович Иванов, Гусиноозерск городой больницын повар Мария Трофимовна Зотова болон бусад 130-аад хүн мүнөө эндэ амаржа байна. Эндэхи хүдэлмэрилэгшэд амарагшадые һайнаар хангахын тула ехээр оролдоно.

Зураг дээрэ: нүхэд Мануйлов, Зотова, Петкун, Иванов гэгшэд хөөрэлдэн наранда ингажа һууна.

А. Мантасов.

Жэшээ абамаар нүхэр

Георгий Никитович Булгаков урда урдынхиһаа эртэ бодоод, ехэ юумэндэ бэлдэһэн хэбэртэй, һанаата болонги байба.

— Мүнөөдэр заводской комитедэй суглаан болохонь гү?—гээд Агафья Поликарповна нүхэртөө хандана.

— Тиихэ, КПСС-эй XXI съездын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөнэй дүн гаргахабди.

Мүрысөөнэй дүн гаргахада, хилээмэнэй комбинадай хүдэлмэришэдэй хэһэн ажал булта аржыгаад гараха байха. Партиин съездын хүндэлэлдэ абаһан уялгаяа дүүргэхын тулада энэ комбинадай хүдэлмэришэд яһала һайнаар хүдэлөө, съездын нээгдэхэ үдэрые ажалай бэлэгтэйгээр угтаа.

Хилээмэ баридаг үйлэдбэридэ энэ хүн үнинэй хүдэлмэрилжэ байна. 1937 ондо залуухан хүбүүн ерэжэ, энэ ажалда ороо һэн. Хамта хүдэлжэ байгшадтаяа тааража ажалладаг бэлэй. Салин хүлһэн тухай гү, али продукциин шанар тухай асуудалай гарахада, Георгий Никитович заатагүй хаража үзэдэг гуримтай. Администрациин, профсоюзай организациин даабариие энэ нүхэр нарин нягтаар дүүргэдэг байгаа.

Георгий Никитович ходо цехүүдтэ ошожо, хүдэлмэришэдтэй хөөрэлдэдэг, тэдэнэй ажаглалта, гомодолдо анхаралтайгаар хандадаг юм. Иигэжэ хүн зонойнгоо дунда хүндэтэй болонхой. Уданшьегүй нүхэр Булгаковые заводской комитедэй түрүүлэгшээр һунгаһан байгаа.

Тэрэ гэһэнһээ хойшо хорин жэл үнгэрбэ. Хилээмэнэй комбинадай хүдэлмэришэд Георгий Никитовичые арба юһэ дахин заводской к... митедэй түрүүлэгшээр һунгаа ...

Үйлэдбэриингөө түсэб дүүргэ... байгаад, хуушан түхеэрэлгэеэ ... нэдхэхэ зорилго үшөө 1956 он... табигдаа бэлэй. Нүхэр Булгак... энэ хэрэгтэ ехэ анхаралтайга... хандаһан юм. Барилгадань бү... юумэн—барилгын хэрэгсэл, хүд... мэришэд хэрэгтэй болоһон байга...

— Николай Родионович,— гэ... нүхэр Булгаков директортээ ха... даба.

— Юун бэ?

— Туһалалсыт гэжэ коллек... вэйнгээ хүдэлмэришэдтэ хан... һаамнай яаха юм. Хүнүүдтэй хө... рэлдэхэдэм, туһалалсуужамди... һэн.

— Тиигээ һаа, бидэндэ ехэ ... һаламжа болохо байгаа. Барилг... газарые сэбэрлэхэ хүнүүд иланга... хэрэгтэй.

Евгения Владимировна Суво... вагай бригада үглөөдэрнь бар... гын газар сэбэрлэхээ гараба. Ф. ... Чмелевагай, В. Ф. Воробьевагай ... бригаданууд энэ үүсхэл дэмж... Тиигэһэнэйнь һүүлээр хэдэн ү... үнгэрбэ. Эдэ бригаданууд бар... гын газар сэбэрлэһэн, эдьхэ... цемент зөөлсэһэн, бэшэшье аж... хэлсэһэн байха.

Георгий Никитовичын хабаада... гүй юумэн гэжэ комбинадта хо... байха.

Урагшаа һанаатай, ниитын ... рэгэй тулада оролдожо ябадаг э... хүдэлмэришэнөө комбинадайх... һунгуулиин 173-дахи округһоо Ула... Удын горсоведэй депутадта кандид... даар дэбжүүлээ. Һунгагшадайнг... этигэл найдабариие дүүргэжэ ш... дахань дамжаггүй.

А. Мурашев.

ГЭРЭЛТЭ ҮЕЫН ГЭГЭЭН ҮДЭР

Хэдэн зуун, мянган жэлэйшье урда Балтиин ехэ тэнгэс, Байгал арюухан далай мүнөөхидөөл адляар долгилжол байһан байха. Үеын үедэ Урал шэлэшье хэлбэр түхэлөө алдаагүй гэжэ һанамаар. Саяан уула, Бархан үндэр хоёршье байһан-байһан газартаа мантайлдана. Иигэжэ манай ороной газар уһанай, хада уулын хэлбэр түхэл ноохил зандаа хэбэртэй.

Гэбэшье үнэндөө тиимэ бэшэ, ябашье тиимэ бэшэ! Үргэн уужам оромнай үнгын субадаар шэмэгдэһэн буха магнал заһалаа үмдэн, һарбайхадаа һарада хүрэжэ, үндыхэдөө үүлэ арилгажа, зориһон газартаа зам табижа, зааһан газартаа завод комбинат бодхоожо, түүхын домогто дуулдаагүй түмэн эрдэниин гэрэл сасаруулан мандана.

Үльгэрлэн хэлэһэн эдэ хэдэн үгэмнай манай ороной амжалтануудые, саашадаа хэхэ бүтээхэ арюун нангин үйлэ хэрэгүүдые хүсэд бүрин харуулжа үшөөл шадахагүй байна. Оронойнгоо агуувхэ амисхаалые улаан зүрхөөрөө, амин голоороо мэдэржэ, юрөөжэ, магтажа байнабди...

Мүнөөдэрнай һунгалтын үдэр. Эхэ орон, тэрэнэй асари ехэ амжалтанууд, саашанхи гэрэлтэ замууд хүн бүхэнэй, һунгагша бүхэнэй сэдьхэл соо элихэнээр толорно. КПСС-эй XXI съезд! Манай орондо коммунизм үргэн ехэ далайсатайгаар байгуулха гэһэн түүхэтэ заабари үгтэбэ. Съездын бата номин сэндэр дээрэһээ нүхэр Никита Сергеевич Хрущевой хэлэһэн гайхамшаг үгэнүүд, манай Парти, Правительствын бусад ударидагшадай, оронойнай алдар габьяата түрүү хүнүүдэй мэдүүлһэн дүлэтэ үгэнүүд зэдэлжэ, Совет оронойнгоо асари ехэ илалтануудые элирхэйлэн, саашадаа тэрэнээ бэелүүлхэ агуувхэ хүдэлмэри зураглан харуулба.

Манай орон дотор социализм үни байгуулагдаа. Мүнөө коммунизм тээшэ сэхэ зорижо ябанабди. Илалта түгэс дабшалтадамнай һаад хэхые, хоро хүргэхые хүсэһэн муу ёротон дайсад үшөөл бии. Империалистнууд, тэдэнэй хүлһэншэд—баруун талые бариһан социалистнууд, зүһэн бүрин ревизионистнууд болоно. Юунэйшье, хэнэйшье урда тунхарин тогтохогүйбди! Манай хүсэнтэй хэншье тэнсэхэгүй! Манай зам арюун нангин, манай зам илалта түгэс, манай зам ленинизмын мүнхэ сурталай гэгээн һайхан гэрэлээр гиигүүлэгдэнхэй. Коммунизм — манай аласай агуувхэ зам!

Аласайнгаа энэ зорилгодо хүрэтэрөө манай орон түүхэтэ һайхан замаар хүгжэжэ, түрибэлгүй ехэ илалтануудые туйлаһан байха юм. 1913 онойхитой сасуулбал, 1958 ондо оронойнай промышленностиин бүтээн гаргадаг продукцинь 36 дахин нэмээ. Үйлэдбэриин хүсэтэ зэр зэмсэгүүдые бүтээн гаргалга энэ хугасаа соо 83 дахин ургаа. Арадай ажахыда гол гол һуури эзэлдэг зарим шухала һалбаринуудые абажа үзэбэл, бүри ехэ далайсатайгаар хүгжэһэн байха. Машина бүтээдэг, металл болбосоруулдаг үйлэдбэри 240 дахин ехэ болоо. Энэмнай миил юрын тоо бэшэ гээшэ. Энэ тоо дотор социализмын зүрхэн, коммунизмда абаашаха мүнхэ һудал сохилно! 1958 ондо Совет оромнай жэл соо 55 миллион тонно булад, 113 миллион тонно нефть, 233 миллиард киловатт-час электрохүсэ үйлэдбэрилэн гаргаба. Эдэ тоонуудай һараһаа һарада, жэлһээ жэлдэ тогтон торонгүй ургажа, дабаанай үндэр тээшэ шуумайн дабшахал. Гансахан 1958 ондо манай орон соо 1600 янзын шэнэ машинанууд, механизмууд, аппарадууд бүтээгдээ.

Хүдөө ажахымнай гээгдэлһээ гаража, хүгжэлтын үндэр зам тээшэ зурыжа эхилээ. 1958 ондо 8,5 миллиард пүүд ороохо таря хуряажа, амбаартаа хээбди. Гүрэмнай 3,5 миллиард пүүд ороохо тарья бэлэдхээ. Энэнь 1953 онойхиһоо 1,6 миллиард пүүдээр нэмэһэн болоно. Энэ хугасаа соо һүн 2 үлүүтэй дахин, ноохон—60 процент, мяхан—56 процент хэмжээтэйгээр ехэдхэгдэн бэлэдхэгдээ.

Илалтануудай эдээгээр хизаарлагданагүй. Соёл болбосорол, уран зохёол, уран гоё искусство болон эрдэм ухаанай талаар Эхэ оромнай толотомо һайхан амжалтануудые туйлаа. Гурбан хэмэл одон, түбинүүд хоорондын ракетэ, һарын саагуур, наранай наагуур ниидэдэг космическа ракетэ—эдэмнай Совет ороной эрдэм техникын элитэ ехэ амжалтын гэрэлтэмэ гэршэ болоно.

Түмэн домог хадагалжа байдаг түрэл һайхан Бурят ороной Байгал далайн баян эрьеэр үеын үеһөө оршодогынь мэдээжэ. Аха ород арадай алтан һүлдэ ажалша зоноймнай арюун тэмсэлдэ түүхын һайхан жэгүүр үгэжэ, түрын ехэ нара мандуулһан юм.

300 жэл соо ород арадтай хамта хүгжэжэ ерэһэн манай бурят арад Агуувхэ Октябриин социалистическэ революциин ашаар, Коммунистическэ партиин сэсэ мэргэн хүтэлбэреэр, Советскэ правительствын энхэрхы ехэ туһаламжаар өөрынгөө ажахы болон оюун бэлигэй хүгжэлтэдэ дэлгэр баян амжалтануудые туйлажа шадаа. Совет засагай жэлнүүдтэ манай республика дотор 300 гаран үйлэдбэриин ехэ газарнууд, социалистическэ түрүү хүдөө ажахы, үндэһэнэй соёл гэгээрэл болон эрдэм ухаан һалбараа. Мүнөө манай республикын ажалшад бүри үндэр илалтануудые туйлахын түлөө тэмсэжэ, омогорхолой дээдэ омогорхолоор зоригжонхой.

Мүнөөдэрнай һунгалтын үдэр—гэрэлтэ үеын гэгээн үдэр мүн. Манай орондо үргэн далайсатайгаар коммунизм байгуулха гэһэн партиин XXI съездын заабари совет хүн бүхэнэй, һунгагша бүхэнэй сэдьхэл сооонь унтаршагүй эршэ зо... сусаршагүй сура... хүсэ түрүүлжэ, ... габьяата шэнэ хэрэгүүдтэ зоригжуул... «Долоон жэлэй түсэб—манай шэнэ ... тын, саашанхи жаргалай түсэб мүн», гээд совет хүнүүд омогтойгоор хэлэ... «Шэн габьяата ажалай түлөө урагшаа» гээд, тангариг үгэнэ.

Агуувхэ хэрэгэй түлөө арадай ... зорихой. Харыт манай түсэбые!

1958 онтой сасуулбал, 1965 ондо ... мышленностиин бүтээн гаргадаг прод... циие 80 процентээр ехэ болгохо.

Мүн энэ хугасаа соо хүдөө ажахын ... дэг продукциие 1,7 дахин ехэ болгохо.

Долоон жэл соо капитальна бар... нуудта 1.970 миллиард түхэриг хүр... мүнгэй һомологдожо, 1,8 дахин ехэ бол...

1958 онтой сасуулбал, 1965 ондо ... най ороной национальна олзо доход ... процент хүрэтэр ургаха.

Ажалшан зоной ажана тэниглән ба... улам һайжаруулагдажа, хүдэлмэри... колхознигууд болон алба хаагшадай ... то олзо доход 40 процентээр ургаха.

Иимэл даа манай Совет ороной түсэб... Долоон жэлэй түсэбые дүүргээд байх... манай ороной урда байһан экономич... гол зорилгые—бүтээн гаргаһан про... циингаа хүн бүхэндэ хүртэсын талаар ... рүү капиталистическэ гүрэнүүдые хү... зорилгоо шиидхэхэ хэрэгтэ хүсэтэ а... муудые хэхэ байнабди.

Энэ долоон жэл соо Бурядай рес... кын ажахы, соёл гэгээрэл, эрдэм ү... мүн лэ үргэн ехэ далайсатайгаар хү... жэ, республикымнай нюур шарай ... толотомо болохол.

Коммунизм байгуулха хэрэгтэ шиид... һуури эзэлхэ энэ 7 жэлэйнгээ агуувх... сэбые үлүүлэн дүүргэхын тулада ... арадай нэгэ хүн шэнгеэр жагсажа ... габьяата хэрэгүүдээ үдэрһөө үдэртэ ... бадхана.

Ц. ДАМДИНЖАПОВ.

Ашаг шэмэтэ мал улам олошорно

...ороноо бүри хүсэтэйгөөр хүгжэжэ, гэрэлтэ һайхан коммунизм...богоһо улам хүсэтэйгөөр ал...н түлөө тэмсэжэ байгаа со...радаймнай шэн габьяата ажа...үшөө нэгэ мартагдашагүй...—1958 он дүүрээд байна гээшэ.

...үнгэрһэн ажахын жэлдэ ма...колхозой бүхы бригада, фер...гүүртэ, отарануудай ажалшад, ...ад артелиингээ ниитын ажа...хүгжөөхын түлөө үсэд шан...тэмсэжэ, бага бэшэ амжалта...аа гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. ...лхэдэ, урзанда жэлдэ кол...ай бүхыдөө 3 миллион 178 мян...түхэригэй олзо доход оруул...ад, нёдондо жэлэй эсэстэ хам...миллион үлүүтэй түхэригэй олзо абаад байба. Гансахан ажалһаа 4 миллион 310 мян...түхэригэй сэбэр олзо доход аб... Артелиин ажахын олзо дохо...дээшэлхэ тудам колхозоймнай ...гдадаггүй жасын мүнгэн, зөө...лһээ жэлдэ ургажа, 1958 оной ...10 миллион 262 мянганда ...эн байха юм.

...ахын үнгэрһэн жэлдэ арте...най таряалан, сабшалангай ...а горьтойхоноор дээшэлээ. ...нда колхоздоо бүхы таряалан...а бүриһөө оройдоол 3,3 цент...ороо һо абаһан аад, нёдондо ...бүриһөө дунда зэргээр 9,6 ...ер таряа хуряагаабди. Мүн сабшаланһаашье үбһэ ногоо...нуу бэшэ ургаса абтажа, үхэр...аа бүдүүн тэжээл яһала бар...хүрэхөөр бэлэдхэгдээ гээшэ. ...эй ашаар энэ үе соо һү, мяха, ...абалгамнайшье дээшэлээ. ...элбэл, артелиингээ хонидой ...нуудһаа үнгэрэгшэ жэлдэ бү...521 центнер нооһо абажа, ...данайхида орходоо 83 центне... ехэ нооһо гүрэндөө тушааһан, ...даһан байнабди. Тэрэшэлэн ...н бүриһөө дунда зэргээр 3 ки...амм үлүүтэй нооһон хайшалаг...а, эдлүүриин газарай зуун га ...нэ 229 килограмм нооһон аб...

...э бүхы дүнгүүднай хүдөө ажа... улам саашадань хүгжөөхэ ту... партии, правительствын хараал...асари ехэ хэмжээ-ябуулгануу... бэелүүлэгдэжэ, мүн ажалшад, ...адаймнай үдэр бүриин шэн ...то, оролдосото ажалай ашаар ...агдаа гээшэ. Өөһэдынгөө бү... ехэтэ, үнэн шударгы ажалаар ...иин баялигые улам арьбадха...адаг эрхим түрүү ажалшад, ...ад манда олон. Жэшээлхэдэ, ...рэгшэ жэлдэ колхозой түрүү ...под Эрэнжид Надмитова, ...ар Базаров, Гарма Эрдынеев ...бусад тус тустаа хонин бү...4—5,7 килограмм хүрэтэр эр...шанартай, нарин, нарибтар ...о хайшалаа һэн. Һаалишад ...Ц. Базарова, С. Баянаева, ...лакшинова гэгшэд нютагай ...эрэй үнеэн бүриһөө 1300—1470 ...грамм һү һаанхай. Артелиим...униинэй, дүй дүршэл ехэтэй ...низаторнууд нүхэд Ц. Ахана... Х. Урбашкиев, Д. Гармаев, ...алсанов үбһэ, таряа хуряалга ...бусад ажалда бүтээсэ ехэ...ээр, эрхимээр хүдэлжэ, трак...машинаар хэхэ хүдэлмэриин ...жэлэй түсэб 117—140 процент ...гэбэ.

...бэшье үнгэрһэн жэлэй дүнгүү...хаража үзэхэдэ, ажал хүдэлмэ...мнай дутуу дунданууд, хүсэд ...шэгдээгүй асуудалнууд үшөөл ...байһаар. Артелиин ажахын баялиг—үргэн ехэ таряалан, ...алан, бэлшээриимнай газар ...дүүрэн ашаглагданагүй. Кол...мнай бүхыдөө 38 мянган гек... эдлүүриин газарай минии 22 ...н гектарнь ашаглагдана. Ха...тиихэдэ аяар 9 мянга гаран га ...эл һайнтай сабшалан, бэлшээ...н газар уһа намагта абтажа, ...ходо, һөөг бургааһанда дарагдашанхай, хэрэглэгдээгүй хэбтэһээр. Гадна, зарим жэлдэ ган гасуурһаа боложо, сабшалан, бэлшээриһээмнай ургаса үшөөл багаар абтана. Мүнөө болотор таряалан, сабшалангай ургаса эрид дээшэлүүлхэ зүб севооборотдой хүсэд боложо шадаагүй байнабди. Газар уһалха, үтэгжүүлхэ хүдэлмэри биратай хэгдэнэгүй шахуу. Тиимэһээ тэжээлэй ургамал ногооной, илангаяа кукурузын ургаса тон өөдэгүй байһан зандаа.

Энээн дээрэһээ адууһа малаймнай ашаг шэмэшье һанаһанда хүрэжэ дээшэлнэгүй бшуу. Тусхайлбал, үнеэдһээ һүн багаар һаагдана, хони, малһаа түл үсөөн абтана. Илангаяа гахай, шубуу үсхэбэрилгэһөө олзо мүртэй ороногүй.

Манай артелиинхид эдэ бүхы дутагдалнуудые хараада абан, доторойнгоо арга боломжонуудаа гүйсэд элирүүлжэ, түүхэтэ долоон жэлэй туршада ажахынгаа һалбаринуудые улам хүсэтэйгөөр хүгжөөхэ, хүдөө ажахын продуктнуудые бүри элбэг дэлбэгээр абадаг болохын түлөө байгша онһоо эхилжэ, эршэмтэй шангаар ажаллахаар шиидэнхэй.

Ерэхэ долоон жэлэй эсэс—1965 он болотор хонин һүрэгөө хоёр дахин шахуу олошоруулжа, тэдэнэйнгээ тоо толгойе 42 мянганда хүргөөд, хонин бүриһөө дунда зэргээр 4,5 килограммһаа бага бэшэ нооһо хайшалха, мүн эбэртэ бодо малайнгаа тоо толгойе 2800 хүрэтэр олошоруулха, адуу моридоо 550 толгой болгохо гэһэн зорилго табигдана. Тиихэдэ үнеэн бүриһөө 2500 килограммһаа доошо бэшэ һү һаадаг болохо ёһотойбди. Таряалан, сабшалан улам үргэдхэжэ, ургасыень дээшэлүүлхын тула нилээд ехэ хүдэлмэри хэгдэхэ байна. Долоон жэлэй эсэстэ таряалангаймнай газар хамта 4700 гектарта хүргэгдэжэ, жэлдээ га бүриһөө 10—11 центнер ороо һо таряан лаб абтадаг болохо зэргэтэй.

Табиһан эдэ зорилгонуудаа саашадаа амжалтатайгаар бэелүүлхын тула энэ жэлһээ эхилжэ, ажахынгаа бүхы һалбаринуудые хүгжөөхэ, һү, мяха, нооһо болон бусад продуктнуудые нёдондонойхидо орходоо улам ехээр абахаар хараалханхайбди. Жэшээлхэдэ, байгша ондо хамта 4 мянга гаран центнер мяхан абтажа, үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо 2 дахин шахуу ехэ мяхан гүрэндэ тушаагдаха, худалдагдаха юм. Мүнөө артельдэмнай шахан таргалуулха малай гүүртэнүүд шэнээр эмхидхэгдэнэ. Эдэ гүүртэнүүдтэ малшадаар эдэбхитэй, дүй дүршэл ехэтэй хүнүүд томилогдонхой. Эндэ шадамар бэрхэ үхэршэн Дулгар Эрдынеева өөрынгөө даажа байһан үхэрнүүдые оролдосотой һайнаар адуулжа, тэдэнэйнгээ тус бүриин шэгнүүрые үдэртөө 700—800 граммаар нэмээнэ. Эдэ үдэрнүүдтэ гүүртэ, отарануудта түл абалгын тон харюусалгатай халуун хүдэлмэри түлэг дундаа ябажа байна. Артелиин отарануудта хамта 6 мянга гаран хурьган абтаад, бүрин бүтэнөөр түлжүүлэгдэнэ. Иигээд март һарада үшөө 2 мянга шахуу хурьган абтахаар хүлеэгдэнэ. Малшад, хонишод бүхы адууһа малаа тобир тарганаар, гарза хоролтогүйгөөр ондо оруулхын түлөө хамаг мэргэжэл шадабари, хүсэл оролдолгоёо гарган ажаллана. Энэ жэлдэ үхэр малнай үбһэ тэжээлээр нёдондонойхидо орходоо һураггүй бардамаар хангагданхай. Малаймнайшье шадал тамир муу бэшэ.

Эдэ табиһан зорилгонуудаа дүүргэхэ, һанаһан хэрэгээ бэелүүлхэ бүхы арга боломжо артелиимнай ажахыда бии,

Г. Дамбаев,
Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ.

Курумкан.

Залуу һаалишад

Иволгын аймагай «Улаан Оронго» колхозой һаалиин фермэдэ үетэн басагад ...я Андурова, Роза Омогтуева, Люся Жамсаранова гэгшэд һаалишанаар ...жаллана. Эдэнэр түрүүшынгээ жэл хүдэлжэ байбашье, һаалишанай мэргэжэл ...мээр шудалан, ооһэд өөһэдынгөө даадаг үнеэн бүриһөө үдэрэй 9—10 литр ...һу алдангүй һаана. Залуу басагад жэлэй эхинһээ хойшо тус тустаа үнеэн бүриһөө 425—430 литр һү һаанхай. **Зураг дээрэ:** (зүүн гарһаа) нүхэд Л. Жамсаранова, Р. Омогтуева, К. Андурова хөөрэлдэжэ байна.

М. Намжиловай фото.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

В. М. Поповае Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха тухай

Хэлхеэ холбооной органуудта олон жэлдэ һайнаар хүдэлһыень хараадаа абан, 60 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан нүхэр **Попова** Валентина Мироновнае Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха.

Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Д. ЦЫРЕМПИЛОН.
Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь В. ОСТРОВСКАЯ.

Улан-Удэ, Соведүүдэй байшан.
1959 оной февралиин 23.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

М. А. Имыхеновае Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха тухай

Юстициин органуудта олон жэлдэ һайнаар хүдэлһыень хараадаа абан, 50 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан нүхэр **Имыхенова** Малания Андреевнае Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха.

Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Д. ЦЫРЕМПИЛОН.
Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь В. ОСТРОВСКАЯ.

Улан-Удэ, Соведүүдэй байшан.
1959 оной февралиин 23.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

М. М. Смысловае Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха тухай

Юстициин органуудта олон жэлдэ һайнаар хүдэлһыень хараадаа абан, 50 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан нүхэр **Смыслова** Мария Михайловнае Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха.

Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Д. ЦЫРЕМПИЛОН.
Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь В. ОСТРОВСКАЯ.

Улан-Удэ, Соведүүдэй байшан.
1959 оной февралиин 23.

Колхозууд хамтарба

Тельманэй нэрэмжэтэ, «Заря» колхозууд Хэжэнгын аймагай дундахан шадалтай колхозууд байһан юм. Эдэ колхозуудай гэшүүдэй суглаан һаяхан боложо, ажахыгаа хамталха гэһэн шиидхэбэри баталан абтаа. Томодхогдоһон энэ колхоз «Дружба» гэжэ нэрлэгдэбэ. Тиихэдэ тус колхоз Чесанын РТС-эй мастерской, гараж, бани, конторо болон бусад байрануудынь хуу худалдан абаба. Иигэжэ «Дружба» колхоз аймаг соогоо эгээл ехэ ажахытай баян артельнүүдэй нэгэн болобо.

С. Цыбиков,

Тобшохоноор мэдээсэхэдэ...

☆Шанаагай эхин һургуулиин багша нүхэр Цыбикдашиева хари хэлэн дээрэ хэблэгдэдэг олон газетэ захижа уншадаг. Англи, франц хэлэн дээрэ гарадаг «Москвагай һонин» гэжэ газетэ, немец хэлэн дээрэ гарадаг «Шэнэ байдал», Дунда Азиһаа «Тусхай», «Казахстанай пионер» газетэнүүдые абадаг байна.

Р. Доржиева.

Сэлэнгэ.

☆Үнгэрэгшэ жэлдэ үнеэн бүриһөө 1500—1820 литр һү һааһан Зэдын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой (Борьёо) һаалишад нүхэд Аюшеева, Цыцыкова, Цыбикжапова гэгшэд өөһэд хоорондоо мүрысэн, энэ жэлдэ үнеэн бүриһөө 2000 литр һү һааха гэһэн уялга абаад, тэрэнээ дүүргэхын түлөө тэмсэжэ байна.

Ц. Сагалеев.

☆Нима Манидаров дала гара наһатай болобошье, колхозойнгоо мал ажал дээрэ хүдэлһөөр. Тэрэнэй харууһалдаг Кяхтын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой һаамхай үнеэдэй гүүртэ һү һаалгаар 1958 ондо аймаг соогоо түрүү һуури эзэлжэ, дамжуулгын Улаан тугта хүртөө.

Д-Х. Цыденов.

☆ Торнин аймагай «Улаан Тори» колхозой хонишод воскресник эмхидхэжэ, 300 толгой хонидой байха шэнэ байра бариба.

В. Ванжилов.

Искусствын, уран зохёолой декадада бэлэдхэл

Суута балерина

1946 ондо Ленинэй орденто хүгжэмтэ-драмын бурят театрта сэхэ сэбэр бэетэй, бурят басаган ерээ һэн. Дарүү зулгы зантай, үетэн нүхэдтөө ниисэтэй, һайн һайхан сэдьхэлтэй байһандаа тэрэ басаган театрынхидай дунда хурэ хүрэһөөр шахуу хүндэтэй болоо бэлэй. Газарта хүлөөрөө хүрэһэн болиһон хоёрой хоорондо хүнгэхэнөөр гэшхэлхыень харахадаа:

— Энэ хэн бэ?—гэжэ артистнар бээ бээһээ асуулсадаг байгаа.

— Энэмнай Лариса Сахьянова гээшэ. Гүрэнэй Академическэ Ехэ театрын дэргэдэхи хореографиин һургуули дүүргээд, һаяхан Москваһаа ерээ юм,—гэжэ мэдэхэ, таниха хүнүүдынь бэшэндээ хэлэдэг байба.

Тиихэдэ Улан-Удэ ерэһэнһээ хойшо суута балеринын творческо ажал-ябуулга дардам харгыдаа орожо эхилээ гэе.

Лариса нүхэдһөө урид, үглөөгүүр эртэлжэ театртаа ерэдэг, хатар наадандаа айхабтар тэсэмгэйгээр бээ бэлдэдэг, һоридог байгаа.

Сценэ дээрэхи бүхы хатар наадые ходо хаража байдаг хүдэлмэришэд—театрын электригүүд:

— Харагты даа, театртамнай онсо бэлигтэй басаган бии болоо. Удааншье болонгүй гол рольнуудта наададаг болохол байха. Ямар һайханаар, нугархайгаар хатарна, матарна гээшэб!—гэжэ хэлсэдэг байба. Тэдэ хүдэлмэришэн хүнүүдэй хэлээшын зүб байһаниинь олон жэл болонгүй тодороо.

Композитор Адамай «Корсар» гэжэ баледтэ Гюльнарын хатарые Лариса түрүүшынхеэ гүйсэдхэжэ, олоной урда гараһан юм. Гюльнарын хатарые үшөө мэргэжэл багатай, гүлмэр балерина яһала боломоор гүйсэдхэһэншье һаа, дутагдалынь олохон байгаа. Гэбэшье энэ түрүүшынь роль балеринын саашадаа ехэ рольнуудта хатарха бэлигтэй замайнь эхин шата, эхин алхам боложо үгөө.

П. И. Чайковскиин «Хун шубуута нуур» гэжэ баледтэхи Одеттын образые хэзээ хатаржа туршаха хабиб гэһэн һанал бодол Ларисын ой ухаанай оёорто хадагалаатай ябадаг байһан гэхэ. Хүлеэһэн сагынь хүрэжэ ерэбэ. Бурядай республикын тогтоһоор 25 жэлэй ойн баярые угтуулан, суута композитор Чайковскиин тэрэ балет табихаар бэлдэхэ гэжэ шиидхэгдэһэн байгаа. Тиихэдэ Одетта боложо хатархыень Лариса Сахьяновада дурадхагдаа һэн.

Гүйсэдхэхэнь орёо, классическа балет табилгада бэлэдхэлэй халуун хаһа эхилээ бэлэй. «Дүй дүршэлөөр бага Лариса нимэ хүшэр образ гаргажа шадаха гээшэ гү, али бирахагүй гү?» гэжэ балетмейстер К. Есаулова маргадаг байба. Тиихын хажуугаар гар хүлөө хүдэлгэхэ, нугарха, матарха зэргын элдэб үйлэнүүдые балетмейстер Лариса хоёр саг үргэлжэ «мүлидэг, һэльбэдэг» һэн. Уран бэрхэ скульпторын гараар бүтээгдэжэ байһан шэнгэр, «дүлэн шэнги дүрбэлзэн соробхиһон, мүшэн шэнги уринаар миһэрһэн» Одеттын образ гаража ерэһэн гэхэ.

1948 он... Хүгжэмтэ-драмын театрын сценэ дээрэ «Хун шубуута нуур» табигдажа, хүн зон театраар дүүрэн суглараа.

...«Хун шубуута нуурай» хоёрдохи акт. Одетта-Сахьянова огторгойһоо ниидэжэ бууна. Одетта өөрөө, тэрэнэй инаг нүхэд—басагад Ротбарт ороолондо шэжэлүүлжэ, хун шубууд болошонхой. Энэ бэрхэшээлһээ гарахын тула үнэн зүрхэнһөө нэгэ хүндэ дурлаха хэрэгтэй байгаа. Зигфрид принц үнэн зүрхэнһөө дурлааб гэжэ Одеттада тангариглана. Хатар наадан ай уран нариң арга шадамараар хэрэглэжэ, жаргалда хүргэхэ замдаа элдэб бэрхэшээлэй тохёолдохые зүрхөөрөө зүгнэжэ байһан Өдеттые Сахьянова ямар гайхамшаг бэрхээр харуулна гэхэбта!

Гурбадахи акт. Ротбарт ороолоной басагые Одеттамни гэжэ һанаад, Зигфрид тэрээндэ дурлашана. Саана холо Одетта-Сахьянова ойр зуура харагдана. Тэрэ багахан сценын туршада хэды шэнээн гасалан зоболон, этигэл найдабаряа алдаһан инаг дуран, сэдьхэл бодолой буһалгаата бусалаае балерина ямар тодоор гаргажа шадана гээшэб!

Ротбарт Зигфрид хоёр байлдаад, Зигфридынь илана. Хун шубууд болгожо хубилгагдаһан басагад ороолоной шэжэһээ хэтэ мүнхэдөө сүлөөрнэ. Муу мэхые, хоро үһөөе һайн һайхан сэдьхэлэй заатагүй илаха байһан тухайда оркестрын хүнхинөөтэ хүгжэмһөө айхабтар тодоор соностоно.

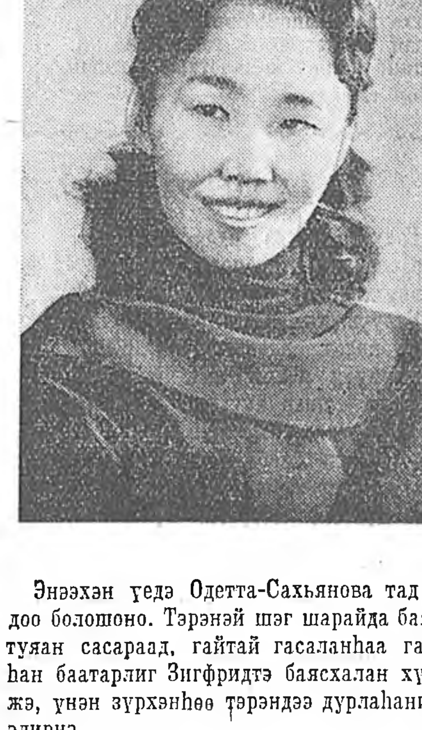

Энээхэн үедэ Одетта-Сахьянова тад ондоо болошоно. Тэрэнэй шэг шарайда баярай туяан сасараад, гайтай гасаланһаа гаргаһан баатарлиг Зигфридтэ баясхалан хүргэжэ, үнэн зүрхэнһөө тэрэндээ дурлаһаниинь элирнэ.

«Хун шубуута нуур» гэжэ баледэй дүүрэһэнэй удаа тулама эсэшэнхэй Лариса гэртээ ерэбэ. Һандали дээрэ удаан һуужа һуужа, гэнтэ хүл дээрээ үндын бодоод, иигэжэ дуутарба:

— Үшөөл хүдэлхэ хэрэгтэй!

...Лариса Петровна Сахьянова Түнхэнэй аймагай, Хэрэн тосхондо түрэһэн юм. Багахан байхадань, тэрэнэй түрэлхид Москва нүүжэ ошоһон гэхэ. Лариса 4—5 наһатайдаа хатараад туршадаг болобо. Хатар нааданай мэргэжэлтэд Ларисын хатархые хараад:

— Бэлигтэйл басаган даа. Хүдэлхэдөө уран, нугархай. Ехэ театрын хатар нааданай һургуулида оруулагты,—гэжэ түрэлхидтэнь хэлэһэн байгаа. Табан жэл хатар нааданай эрдэмдэ һуража, эгээл эрхимүүдэйнь нэгэн болоод, һургуулияа дүүргээ һэн. 1945—1946 онуудай үеэр Ехэ театрын дэргэдэ мэргэжэл дээшэлүүлхэ класстань һурахадаа, балерина мэргэжэл шадабаряа, оюун бэлигээ улам хүгжөөгөө.

Композитор Б. Асафьевай «Бахчисарайн фонтан» гэжэ балет манай орон доторхи театрнуудай сценэ дээрэһээ буудаггүй. Тус баледтэ Мариин хатарые Лариса Сахьянова тусгаар бэрхээр хатардаг гээд тэмдэглэе. Мария—Сахьянова нингүүлэсхы сэдьхэлтэй, гүлмэр басаган байтараа, Крымэй хатуу шэрүүн хаан Гирей гэдэгэй һабарта ороод, тад ондоо боложо хубилна. Хаалтада байхадаа хатархыень харахада, уй гашуудалһаа гадна, эрэлхэг зоригой шуһан соонь сохилон байхань элирнэ. Гирей хаан шамда дурлашооб гээд Марида хандана. Мария — Сахьянова дура зоргон соонь байхаар хэбэртэй, илбарай гүлмэрөөр хүдэлнэ. Тэед үнэндөө тиимэ бэшэ байшоо. Һүүлэй һүүлдэ басаганай шарай барагар, һүрөөтэй болошоод, зол жаргалыень булимтарха, буляаха гэһэн хара һаналтай хаанине нэбтэ шобто харан хатарна.

— Өөрынгөө үе сагай, совет хүнүүдэй образые сценэ дээрэ харуулаагүй байһандаа гэмшэнэб,—гэжэ Лариса Петровна нэгэтэ хэлээ һэн.

Һанал бодолойнь хүсэлдэхэ саг хүрэжэ ерээ. Композитор С. Ряузовай «Голой толон» баледые театрынгаа бэлдэжэ эхилхэдэ, Алтан гэжэ басаганай хатарые Лариса Петровна наадажа, өөрынгөө үе сагай залуу хүнэй сэбэр сэдьхэл, ажал хүдэлмэри, мохошогүй зоригые айхабтар тодоор, мэргэнээр, үнэншэмөөр гаргажа шадаа.

1951 оной август. Дэлхэйн бүмбэрсэгэй олонхи оронуудһаа эгээл эрхим бэлигтэй залуушуул, студентнэр гурба дугаар фестивальдаа, Берлин хотодо сугларaa. Берлинэй ехэ ехэ талмайнуудаар элдэб хубсаһатай, элдэб хэлэн дээрэ хөөрэлдэдэг залуушуул дүүрэнэнхэй байба. Өөһэдынгөө хании нүхэд — Советскэ Союзай, Хитадай, Чехословакиин, Корейн болон бусад демократическа оронуудай залуушуулые, мүн дэлхэйн ондоошье оронуудһаа ерэһэн айлшадые немец залуушуул халуунаар угтаа бэлэй. «Баяр» гэжэ хүхюутэй, хүнгэн нугархай хатарые Лариса Сахьянова Цыден Бадмаев хоёр харуулжа, 70 гаран ороной бэлигтэнэй эгээл эрхимүүдэй тоодо оролсоһон юм.

Суута балерина Лариса Сахьяновагай тодо һайнаар гаргаһан олон образ тушаа тогтохо болоо һаа, нилээд ехэ саг хэрэгтэй. Татар композитор Яруллинай «Шурале» соохи Сюмбик гэдэг жэгүүртэ басаган, П. Чайковскиин «Нойрсожо байһан дангина» гэжэ балет соохи Аврора, композитор Крейтнерын зоримгой басаган Лауренси гэхэ мэтэ рольнууд бэшэнһээ бүришье тодо тобогороор Л. Сахьяновагай хатар соо харагдана гэжэ һанахаар.

Гэхэтэй хамта энэ балеринын мэргэжэл шадабариин үдэрһөө үдэртэ дээшэлжэ байһаниинь «Инаг дуранай түлөө» гэжэ Ж. Батуев Б. Майзель хоёрой найруулһан бурят баледэй Сэсэг басаганай рольдо хатархада тодорно.

Бурядай АССР-эй, РСФСР-эй габьяата артистка Лариса Петровна Сахьянова зангаар даруу, ямар нэгэн образой удха болон уран найруулгые бүри тодо болгохын тулада оролдодог, хатар нааданай онцо онолые саг үргэлжэ бэдэрдэг искусствын бэлигтэй ажал-ябуулагша мүн.

Л. Сахьянова оперо, баледэй театрта 12 жэл хүдэлөө. 1958 оной ноябриин 30-да Л. Сахьянова өөрынгөө партнер Цыден Бадмаевтай хамта тоосоото концерт үгэжэ, бүгэдын магтаалда хүртэһэн байна.

Мүнөө Лариса Петровна Сахьянова урда урдынхиһаа улам нэтэрүү, зоримгойгоор хүдэлжэ, арадайнгаа соёл культурын хүгжэлтые алдаршуулан суурхуулха байһандань найдая.

Н. ИВАНОВ.

РЕПОРТАЖ

ХАНИ БАРИСААН

Улан-Удэ хотоһоо һугаран гараһан шэнэ шара автобус урда зүгые шэглэн, сэлгеэ Сэлэнгын зүүн эрьеэрхи үргэн, дардам харгыгаар дунгинуулшаба. Автобус соо—арбаад залуушуул. Зариманиинь дуу дуулалдана, бэе бэеэ дууряана. Нүгөөдүүлынь юуб даа, нэгэ юумэ хөөрэлдөөд лэ, хоёр нюдэнэйнгээ уһататар, «хүхэ модон» болотороо энеэлдэнэ. Дундуур наһатай хоёр хүн эдээн соо бии. Тэдэнэр лэ залуушуулдаа арбаад-хорёод жэлэй саанахи энеэдэтэй ушарнууд тухай хөөрэжэ, энеэдэ гаргана. Зай, эдэмнай хэд гээшэб: бурят театрын ахалагша режиссёр Ц. Шагжин, театрын парторг Б. Вампилов хоёр.

Тэдэнэр Ленинградай театральна институт дүүргэһэн залуу артистнуудаа Иволгын аймагай «3-я пятилетка» колхозой коммунистическэ ажалай фермын һаалишадтай уулзуулхаяа абаашажа ябаба.

Түрэл партиингаа түүхэтэ шиидхэбэринүүдые баримталан Ц. Шагжинай бэшэһэн «Шэнэ амисхал» гэжэ пьесын геройнууд—колхозой залуушуул. Тиимэһээ залуу актёрнуудаа бодото геройнуудтайнь уулзуулха ажал хүдэлмэритэйнь, ажабайдалтайнь танилсуулха, тодо образуудые гаргахын хойноһоо бултадаа айлшалжа ябаһан юм.

Хухюу, хөөрөөшэ хүн колхозой центртэ автобустомнай һуулсаад, бидэниие үнеэдэй фермэдэ сэхэ абаашаба. Үдэшын үнеэ һаалга түлэг дундаа. Сагаан халаадтай басагад хүнэгөө барихай, ишэ тиишээ гүйлдэнэ. Дал соо ороходомнай, малай хэншэгхэн үнэр хангалтана. Тэдэнэй дүрбэн зуун хүхэнһөө һүн далай салгидан, сагаалхижа эхилбэ... Гансааран газаашаа гарабаб. Оршон тойрон—жэн балай. Шагнаархашоод байһан томо томо ууланууд түглылдэн үзэгдэнэ. Оройгоорнь толон замхажа, урда зүгэй тэнгэриин үбсүүндэ одо мүшэд ониб-аниб гэлдэнэ. Үбэлэй үдэшын һайхан гээшэнь!

Ахалагша һаалишан Валентина Хлебодароватай уулзабабди. Удаан хөөрэлдөөд байхада, ухаан бодолһоонь манай үеын зориг хүсэл, абари зан, ажалай абьяас далитана. Эгээл иимэ үнэн сэхэ сэдьхэлтэй, шуһа мяхаараа коммунизмда зориһон ажалша малша хүнүүд манай орондо олон миллион. Тэдэнтэй хамта ажаллажа, ажаһуужа байгаад, баясангүй аргамгүй.

Тэндэһээ гаража, багахан гэртэ ороболди. Досоонь һаруул, дулаан. Зүүн хананьдань—коммунис ажалай бригадынхидай абаһан уялганууд, хэн хэды литр һү һааха ёһотой аад, хэдые һааһыень тэмдэглэдэг табель гэхэ мэтын хэдэн хэһэг сааһанууд хадаатай. Стол дээгүүрнь газетэ, журналнууд дэлгээтэй... Гэнтэ бүридхэлшэ басаган орожо ерээд, карман сооһоо хабтагархан блокнот гаргажа, «Валентина Хлебодарова 67 литр һү һааха ёһотой аад, 77,6 литр һааба. Нигулимова 65 литрын орондо 72 литр һаагаа. Татарникова 63-ые һааха аад, 65 литр һү һааба» гээд, тэмдэглэбэ. Уданшьегүй үнеэгээ һаажа дүүргэһэн басагад тэндэ сугларбад. Бултадаа хүхюутэй, энеэдэтэй, гэр соо ехэ хөөрэлдөөн болоно. Гансал залуухан басаган дуу шуугүй орсод, пеэшэнэй һүүдэртэ зогсобо. Адаглан гэһэмни, байд гээд лэ нюдэнэйнгөө нёлбоһо аршана. Зай, энэ басаган яагааб? Хэн энээниие гомодхоогооб? Инаг хүбүүниинь ондоо басагантай һэшхэлтэбэ гү? Али түрэлхидэйнь нэгэн... Тиимэ бэшэ! Энэ үдэшэ 400 грамм һү дутуу һаажа, нүхэдһөө гээгдэһэндээ хороо бусалаад, уйлаһан байшоо. Барижа ябаһан хүнэгөө бушуу шэмэрүүнээр угаажа-угаажа, углуугай стол дээрэ «хард» гэтэр табижархёод, гаража ябашаба... Залуу артистнар дэмы эндэ ерээгүй—ябаһан хүн яһа зууха гэдэгтэл яһала ехэ юумэ олоошье, ойлгоошье.

Үдэшын юһэн саг. Колхозой клубта хүн зон олооро сугларанхай. Уданшьегүй хүшэгэ нээгдэжэ, зал соо абяа анираггүй болошобо. Театрын парторг Б. Вампиловай амаршалгын үгэ хэлэһэнэй удаа колхознигууд концерт хаража, үнэн зүрхэнһөө баярлаа.

—Ходо ерэжэ байгыт, колхознай шэнэ клуб барижа байна. Майн 1-дэ бэлэн болохо,—гээд, колхозой парторг урина. Гэрэй үбэртэ автобуснай ябахаяа ярангяар амилна.

— Баяртай, уулзатараа! Баяртай баяртай! гэлдээн, гар гараа барисалдаан болоно. Нэгэ монсогор харахан басаган гарымни баряад:

—Город ошоо һаам, театртаа оруулха гүт?—гээд хүхюутэй нюдоор сэхэ урдаһаам хараад байба... Энээхэн басага хаанаб даа, нэгэ тээ хараһан шэнги аад, яашье һанажа ядабаб... Байза даа, һанахал байхаб!

Залуу һаалишадай образые сценэ дээрэ зүбөөр, хурсаар харуулхые хүсэһэн артистнар З. Базарова, Н. Шагдарова һаалишан басагадһаа һалажа ядаһан хэбэртэй, автобус соо оро ороторoo хөөрэлдэнэд...

Оройгоороо абар табар модотой мантан хара хадын бооридохи Колобки тосхоной галнууд дахин айлшалхые уриһан янзатай миһэрэлдэһээр үлөө һэн.

Д. Жалсараев, артист,

125-тай хүгшэн

«Ута наһа наһалжа, удаан жаргал эдлэжэ һуугаарай» гэһэн юрөөл мүнөө совет хүнүүдэй үндэр наһанайнь жаргалай гэршэ болонхой.

Граждан дайнай герой Сергей Лазогой арюун нэрэ алдаршуулһан хүдэлмэришэдэй тосхон Улан-Удэдэ бии юм. Тэрэ тосхондо республикымнай үтэлһэн наһатание үргэдэг, харууһалдаг гэр байдаг. Энэ байшангай ажал тухай һонирхон, тэрэнэй директор нүхэр Панушковта хандахадамнай, тэндэ ямар уладуудай гүрэнэй тэдхэмжэдэ байдаг тухайнь хөөрэбэ. Тиихэдээ үндэр наһатай хүнүүд тухай дурдаба. Һонирхон гэһээмнай, тэрэ байшанда республикымнай эгээн ехэ наһатай аха заха хүн байдаг байба. Хэрэг саарһаяа уудалуулан, нэгэ хэдэн үнэмшэлгэ бэшэгүүдые гаргажа ерэбэ. Харан гэһээ:

1833 ондо түрэһэн хүнэй үнэмшэлгэ... Тооложо үзэхэдэ, 125 наһа хүрэһэн хүгшэн тэндэ бии байшоо.

Хашаанай зүүн хойто буланда байһан нэгэ ехэ байшангай үүдэ орохотоймнай сасуу тэндэ һууһан хоёр эхэнэр бодожо ерэбэ.

— Бабушкые харахамнай,— гээд тэрэ байшангай директор зүбшэл һурана.

— Орогты,— гээд, тэдэнэр дахасалдан, хоёрдохи таһалга руу бидэнние үдэшэбэ. Ужам, һаруул, дулаан, сэбэр тэрэ таһалга соо арбаад хүгшэд хөөрэлдэжэ һууба. Байшангайхид, «бабушкамнай» гээд эмгэн эжыгээ хүндэлэн, гар дээрээ үргэхэһөө наагуур унтажа хэбтэһэн хүгшэноо бодхобо.

— Бага зали абаад орхиболби,— гээд тэрэ хүгшэн һэрд бодожо, ороноо һандайлан һууба.

Зуун хорин таба наһа хүрэһэн хүн гэжэ этигэхээр бэшэ, шэхэн һонор, нюдэн хурса, хүнгэн сарюун. «Үзэхэсэ орожо ерэһэндэтнай ехэ баясанаб» гэһэн юрөөл табина. Һураһан асуудалда дэлгэрэнгы харюу сэхээр үгэжэ шадаашьегүй һаа, баймга бодол түрэжэ, наһанайнгаа ябадал тухай хөөрэнэ.

— Анханда үгытэй айлай үри һэм. Багадаа айлда байжа үхибүүдынь абагша һэм. Ехэ болоходоо баянай эдеэ бэлдэдэг болоо бэлэйб. Эдихэ юумэ хэхэдээ бэрхэл хүн һэм,— гэжэ бэеэ магтана. Залуудаа таряашан хүнэй һамган боложо, үбһэ сабшалга, тарилга, хуряалгада ябалсаһан, тэрэнэй хэзээгүй ажал гэжэ үгы шахуу. «Хамагые үзэжэ, халуун шулуу долёогдоо гээшэ һэн» гэжэ хөөрөөн дундаа шоглон энеэнэ. Мартамхай болоһон тухайгаа гэмшэн, «ябаһан, байһан газар нютаг мартагдад гээ» гэнэ.

Энэ хүгшэн анханда Читын областиин Петровск-Забайкальска райондо түрэһэн байгаа.

— Тиигээ хадаа нэгэ нютагай хүнүүд ха юмбибди,— гэхэдэ:

— Үлэнтэ, Ново-Никольско тосхонуудые мэдэхэ гүт,— гэжэ асууна. Мэдэхэ байхадамнай: «Манайхин тээрмэтэй һэмди, би ха гү» гэжэ асууба. «Бии ааб даа, мүнөө Үлэнтэдэтнай колхоз болоо ха юм» гэжэ һанааень заһаргдаа.

— Урданай хүнэй яһан хатуу гээшэ. Намда унтаха нойр, эдихэ хоолдо гомдол, ёо гэхэ үбшэн байхагүй,— гэжэ һайн үргэмжэдэ байһан тухайгаа хэлэнэ. «Урдань нимэ зөөлэн орон, сэбэр сагаан простыни дээрэ унтагдажа үзэгдээгүй юм һэн» гэжэ хэбтэреэ заана. Үтэлэгшэдэй байшанда байгаашад үдэртөө 4 дахин эдеэлдэг, садхалан, һайн үргэмжэдэ байдаг тухайгаа дурдан, гүрэндөө ехэ баясхалан хүргэнэ. 125 наһатай Анна Сергеевна Сосновская хүгшэн гараха дээрэмнай: «эрьежэ ерэһэндэтнай баясанаб» гэжэ дабтан, «минии наһа наһалагты» гэһэн юрөөл табина.

Ута наһатай хүнүүд тухай асуудал советскэ олонниитые ехээр һонирхуулдаг байна. Анна Сергеевна Сосновская Харьковско Гүрэнэй университедэй биологическэ институдай үндэр наһатанай картотекэдэ униихэной бэшэгдэнхэй.

Советскэ Конституциин наран доро үршөөл олоһон манай оронэй арад зон хашалан зоболон гээшые мэдэнгүй, элүүр энхэ, ута наһа, удаан жаргал эдлэжэ һуудаг болоһоной гэршэ энэ баримта мүн болоно.

Н. Цыбенов.

Зураг дээрэ: А. С. Сосновская.
Л. Хайдуровай фото.

Нүүрһэшэдэй туһаламжа

Галуута Нуурай рудоуправлениин комсомолой комитедтэ хүн зон олон.

Залуушуул, хэзээгшэ һэм, ходол энеэдэтэй, хүхюунүүд ябадаг аад, хэнэйнь ямар асуудал шиидхэхэсэ ерэһые ойлгохоор бэшэ байба. Хүн бүхэн секретарьта орохые хүлеэнэ хэбэртэй.

Хүрэн улаан шарайтай залуу хүбүүн секретариин кабинедтэ орожо ерээд:

— Колхозой залуушуулһаа амар мэндэ,— гэжэ хэлээд, тэндэ һуугшадай гарые барин амаршалба.

— Аа, Лёня, колхозһоо ерэбэ гүш, наашаа һуу,— гэжэ комсомолой комитедэй секретарь нүхэр Федосеев залуу хүндэ дурадхаад,— зай хөөрыш, нүхэр. Шефтээ абаһан колхоздоо хэрэ туһалжа байнабта?

— Һайн даа. Ажалшье ехэ, малай түл абалга түлэб дундаа ябажа байна,— гэжэ Леонид Федоров харюусаба.— Бидэнэр, комсомолшууд, хурьга абалга дээрэ хүдэлнэбди. Дааһан ажалаа һайнаар үнгэргэхэ бэзэбди...

Рудоуправлениин комсомолшууд Сэлэнгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозые шефтээ абаад, малай түл абалгада ехэ туһа хүргэжэ байна. Эндэ ерэһэн 25 комсомолшууд барандаа хонидой отарануудта ошожо, хурьга абалга дээрэ хүдэлмэрилжэ байна. Шахтын техник Георгий Носков, модошо дархан Леонид Федоров, слесарь Евгений Калашников гэгшэд илангаяа эдэбхитэйгээр хүдэлмэрилнэ.

Колхозой ахалагша хонишод Жамбалов, Дондуков, Дамбаев гэгшэд хони болон хурьга харууһалгаар тэдэнэртэ өөһэдынгөө дүй дүршэлые дамжуулан үгэнэ.

Н. Святогор.

Шэнэ совхоз

Жэл ерэхэ бүри республика доторнай шэнэ совхозууд байгуулагдажа байна. Иволгын аймагта XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой, столовонуудай трестын, хүдөө ажахын техникумэй, советскэ-партийна һургуулиин, Онохойн туршалгын мелиоративна станциин ажахын һуури дээрэ «Иволгинский» гэжэ нэрэтэй шэнэ совхоз байгуулагдаба. Энэ совхоз овощь болон һүөөр городой ажалшадые хангаха гол зорилготой юм.

В. Шнайдер.

Садоводуудай курса нээгдэбэ

Байгаалие хамгаалха, һуурин газарнуудые ногооруулха хэрэгтэ туһалха Бүхэроссийска бүлгэм 1959 оной январиин 1-һээ модо болон сэсэг ургуулгаар нэгэ жэлэй заочно курса нээбэ.

Энэ курса дүүргэгшэд сад, сэсэг тарилгаар гүйсэд мэргэжэлтэй болохо юм. Һуурин газарнуудые ногооруулгада хүдэлмэрилжэ байһан, мүн сай, сэсэг ургуулгада дуратай долоон классай һургуулитай хүнүүд тус курсада абтаха байна.

З. Яковлева.

ХАБАРАЙ ЭХИН. **Н. Головановай** зураг.

ПЁХОН ПЕТРОВ

Хорёодой баабай

ҮЛЬГЭР

Хорёодойн эсэгэ ядуухан һууһан юм. Хорин хонитой, хоёр хээр моритой. Тэдэнэйнь нэгэниинь гүйгөөшэ, нүгөөдэнь хашан юм һэн ха.

Нэгэтэ Хорёодой баабай хонидоо эрьежэ, Ута гол оробо гэхэ. Хонидойнь нэгэн хүн сагаан хурьга гаргажархёод байба. Хара хирээ хаагалан ерэжэ, хайран хурьганайнь хоёр нюдэ тоншоод ябашаба ха. Үбгэн баабай уурлахын ехээр уурлажа, ошоһон хирээнүүдые намнажа оробо. Уданшьегүй хүсэжэ, хоёр хара хирээгэй үрөөһэ үрөөһэ нюдыень түнхин абаа гэхэ. Ута голдоо бусажа ерээд, хурьгандаа хоёр нюдэ табижа, харадаг болгобо. Хирээнүүд Эсэгэ Малаан тэнгэридээ арайхан хүрэжэ ошоод, болоһон ушар тухай дуулгахатайгаа зэргэ үхэшэбэд ха.

Эсэгэ Малааниинь Хорёодойн моридой эгээн һайнние эдеэд ерэгты гэһэн захиралта үгөөд, хоёр бүртэн шоно эльгээбэ. Тиихэдээ һайн мориниинь забуужан соонь, муу мориниинь сэргэдээ сойгоотой байха. Нюугаатай мориень эдеэрэгты гэжэ захиба. Эсэгэ Малаанай энэ захиралтые тааһан Хорёодой баабай хурдан хээрээ сэргэдээ уяад, хашан хээрээ забуужандаа хааба. Зарса хоёр шононь забуужандань орожо, хоёр хээр мориень һээ болотор эдибэ, һэбһэн болотор бараба. Убаша хоёр шоно олзуурхахын ехээр олзуурхаһаар, тэнгэри тээшээ тэхэрибэ.

Хорёодой баабай хурдан хээрэдээ мордожо, агтын хурса түрүүгээр аян холын дайдые агшаан ябажа дабшаба. Хоёр зольбо шоные холошоуулангүй хүсэбэ. Амиды тэдэ хоёрой арһыень хуулаад табиба. Нюсэгэн хоёр шоно Эсэгэ Малаандаа арай шамай хүрэжэ, болоһон бүхы ушарые тоолон байжа хэлээд, тогтон үгы үхэбэ.

Тулгаряагаа барагдахадаа Эсэгэ Малаан тэнгэри Хорёодойе өөрыень абажа ерэхэ захиралтатайгаар шолмосуудые табиба. Газар дээрэ ерэжэ, шолмосуудай буун гэхэдэнь, Хорёодойн гэрэй үүдэ үрхэнь бүхэ гэгшээр хаалгаатай байгаа һэн ха. Тиихэдэнь шолмосууд гэрэйнь ханын забһараар шагааба. Хорёодой шүдхэрнүүдэй нюдэндэ халуун үһа хаяжа шалзааһан байгаа. Һохор болоһон шолмосууд ямаршье үрэгүйгөөр Эсэгэ Малаандаа бусаха баатай болоо һэн. Эсэстээ Эсэгэ Малаан өөрынгөө газар дээрэхи туһалагшадаар Хорёодойе дуудуулба. Хорёодойн хүрэжэ ерэхэдэ Эсэгэ Малаан тэрээнһээ иигэжэ асууба:

— Хорёодой, хирээнүүдэйм нюдэ юундэ абаба гээшэбши?

—Манайда нэгэ сагаан хурьган гараа һэн. Тэрэнние танда бэлэглэхэ һанаатай байһан хүм. Тиигэн гэһээм хирээнүүд хурьганайм нюдэ тоншошхёо ха юм. Тэрэнэй түлөө хэһээгдээ һэн,—гэбэ.

—Шононуудайм арһа юундэ хуулаабши?

—Хорёодойн хурдан мори барижа эдихыень эльгээгээ ха юмши. Теэд шононуудшни хашан хээрыем эдеэ. Тэрэнэйнгээ түлөө хэһээгдээ.

—Шүдхэрнүүдэйм нюдэ юундэ шалзаагаабши?

—Манайда орохо гэжэ эльгээһэн байгааш. Харин тэдэшни гэрэй забһараар шагаагаа. Үгыетнай дуулангүй ябаһанайнгаа түлөө намда хэһээгдээ.

Иигэжэ Хорёодой гэмээ сагааруулан, зэмэһээ гараһан юм гэхэ.

ХИЛЫН СААНАҺАА

Советскэ правительство баясхалан хүргэбэ

ВАШИНГТОН, февралиин 27. (ТАСС). СССР-эй хэрэгүүдээр США-да байдаг саг зуурын этигэмжэтэ М. Н. Смирновский гүрэнэй департаментын протокольно таһагай начальник Бьюкенендэ февралиин 26-да ороо. Америкын Арджентидэхи (Ньюфаундленд) Америкын далайн-сэрэгэй базые командалагшада, ахалагша офицертэ болон дүрбэн сэрэгшэдтэ СССР-эй правительствын бэлэгүүдые тэрээндэ М. Н. Смирновский дамжуулан үгэһэн байна. А. И. Микоянай һууҗа ябаһан самолёдой Арджентиин база дээрэ бууха баатай болоходонь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо А. И. Микоянда, тэрээнтэй суг ябалсаһан хүнүүдтэ анхаралтайгаар хандажа, хүндэлһэнэйнь тэмдэг болгон эдэ бэлэгүүд үгтэһэн байха юм.

Базые командалагшада доро дурсагдаһан мэдүүлгэ дамжуулан үгэхыень, М. Н. Смирновский Бьюкенение гуйба. Энэ мэдүүлгэнь хэблэлэй түлөөлэгшэдтэ уншажа үгтэһэн байна:

«СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшо А. И. Микоянай һууҗа ябаһан самолёдой танай базын аэродром дээрэ бууха баатай болоһонтойнь дашарамдуулан абаһан хэмжээнүүдэйтнай түлөө, тэрэшэлэн танай Арджентиин база дээрэ А. И. Микоянай, тэрээнтэй суг ябалсаһан хүнүүдэй байха үедэ, тэдэнэртэ анхаралтайгаар хандажа, хүндэлһэнэйтнай түлөө танда халуун баясхалан хүргэхые Советскэ правительство намда даалгаа.

Танай хэһэн эдэ бүхы юумын түлөө баясхалан хүргэжэ байһанай тэмдэг болгон г-н командалагша, танда, ахалагша офицертэ болон Арджентидэ Микоянай байлгые эмхидхэлгэдэ хабаадалсаһан сэрэгэй бусад алба хэгшэдтэ бэлэгүүдые дамжуулан үгэхые Советскэ правительство намда даалгаһан байна».

Бэлэгүүдые дамжуулан абахадаа, г-н Бьюкенен М. Н. Смирновскийдо баясхалан хүргөөд, гүрэнэй департамент эдэ бэлэгүүдые бүри һаяар базада эльгээхэ гэжэ тэрэ хэлээ.

МНР СССР хоёрой эбдэршэгүй хани барисаан

УЛАН-БАТОР. февралиин 27. (ТАСС). МНР СССР хоёрой хоорондо хани барисаан, харилсан туһалалсалга тухай договорой, мүн экономическа болон соёл культурын харилсаа холбоон тухай хэлсээнэй баталагдаһаар 13 жэлэй ойе Монгол улас мүнөөдэр тэмдэглэбэ.

Энэ гайхамшагта үдэртэ «Үнэн» газетын мүнөөдэрэй бүхы шахуу номер зорюулагдаһан байна. «Агуу ехэ хани барисаан» гэһэн түрүү бэшэг соонь иигэжэ хэлэгдэнэ. Советскэ Союзтай байгуулагдаһан хани барисаан монгол арадта угаа ехэ удхашанартай. Энэ хани барисаанай үндэһэ һуурие В. И. Ленин, монгол арадай вождь Сухэ-Батор табиһан байна. Гээгдэнги феодальна Монгол оронние индустриально-аграрна орон болгохо хэрэгтэ Советскэ Союзай һайн һайхан, ахадүүгэй туһаламжа шиидхэхы удхашанартай байгаа гэжэ газетэ тэмдэглэнэ.

Монголой бүхы ажалшад совет хүнүүдһээ хододоо һургаал абадаг, тэдэнэй баялиг дүршэлые шудалдаг, өөрынгөө орон дотор социализмые бүри үргэнөөр байгуулжа байдаг юм. Өөрынгөө хахасашагүй, үнэн сэхэ хани совет арадта монгол арад энэ үдэр бүхы һанал бодолоо зорюулна. Коммунистическэ байгуулалтадаа шэнэ амжалта туйлахыень тэрээндэ монгол арад хүсэнэ гэжэ «Үнэн» газетэ бэшэнэ.

СССР-эй туһаламжаар Монголой хэтэ үеынгээ гээгдэлһээ гаража, социалистическэ шэнэдхэн байгуулгын үргэн замда гараад байһыень харуулһан очеркнууд болон статьянууд газетэдэ толилогдоһон байна.

Н. С. Хрущевой элидхэлнүүдэй суглуулбари Болгарида хэблэгдэн гараба

СОФИ, (ТАСС). Болгариин Коммунистическэ партиин хэблэл КПСС-эй ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь Н. С. Хрущевой элидхэлнүүдэй суглуулбари хэблэжэ гаргаба. Суглуулбари соо 1957, 1958 онуудта Н. С. Хрущевой КПСС-эй ЦК-гэй Пленумүүд, СССР-эй Верховно Соведэй сессинүүд дээрэ хэлэһэн элидхэлнүүд, мүн ВЛКСМ-эй XIII съезд дээрэ Н. С. Хрущевой хэһэн үгэ оробо.

ДРВ-гэй президент Хо Ши Мин Индонезидэ ерэбэ

ДЖАКАРТА, февралиин 27. (ТАСС). Индонезиин Республикын президент Сукарнын уряалаар Вьетнамай Демократическа Республикын президент Хо Ши Мин мүнөөдэр Джакартада ерээ. Индонезиин президент Сукарно, бусад тусхай тушаалта хүнүүд, тэрэшэлэн дипломатическа корпусой гэшүүд ДРВ-гэй президентые аэродром дээрэ угтаа. Президентнүүд нээмэл машинада һуугаад, Мердека гэжэ ордондо ошоһон байна.

Президент Хо Ши Минние Индонезиин арад хани халуунаар угтаа. Хүндэтэ айлшанаа амаршалхын тулада Джакартын хэдэн зуу мянган хүн зон үйлсэнүүдтэ гараһан байна. Джакартын үйлсэнүүд хоёр ороной гүрэнэй тугуудаар, Хо Ши Мин болон Сукарнын портредүүдээр, уряа лозунгнуудаар гоёон шэмэглэгдэһэн байгаа.

Франциин политика тухай Мендес-Франс иигэжэ хэлэбэ

ЛОНДОН, февралиин 27. (ТАСС). Францидахи байдал тухай дискусси Оксфордын университедэй студентнүүдэй клуб соо үсэгэлдэр болоо. Франциин политическэ элитэ ажал-ябуулагша Мендес-Франс үгэ хэлэһэн байна. Ассошиэйшн Пресс агентствын корреспондентын мэдээсэһэнэй ёһоор Алжирта, бүхы Хойто-Африкада Франциин правительствын бэелүүлжэ байһан политикые Мендес-Франс хурсаар шүүмжэлээ. «Һүүлэй юһэн һарын турша соо (Алжирта 1958 оной майн 13-да сэрэгэй-фашистска урбалтын болоһонһоо хойшо. —**Ред.**) тэндэхи байдал оройдоо һайжараагүй» гэжэ Мендес-Франс онсолон тэмдэглээ. Энээнһээ уламжалан Алжирайхидай байдал муудаа, тиигээд Тунистай, Хойто-Африкын бусад оронуудтай харилсааниинь муудаа. Тиимэһээ алжирайхид мүнөө «ехээр урмаа таһаранхай» байна гэжэ Мендес-Франс онсолон тэмдэглэһэн байна.

«Францидахи мүнөөнэй байдал тушаа һанаагаа зобожо байһанаа» элишэлэн мэдүүлһэн тогтоол дискуссида хабаадагшад баталан абаһан байна.

Чехослованиин Республика. «Шкода 450» маркын шэнэ түхэлэй хүнгэн автомобильнууд. Чехослованиин телеграфна агентствын фото.

Германиин Демократическа Республ[ика]… Клингентальда саныи үндэр трам[плин] баригдаа. Энэ хадаа түмэр бетоноор [рес]публика дотор бодхогдоһон анха тү[рү]шын нимэ барилга болоно. **Зураг д**[ээрэ]: шэнэ трамплин.

Центральбильдын ф[ото].

СОВЕТСКЭ [ПРАВИТЕЛЬСТВЕН[НА]] ДЕЛЕГАЦИИН ИНДИДЭ ОШО[ҺОН] БАЙҺАН ТУХАЙ

АГРА, февралиин 27. (ТАС[С]). Индидэ айлшалжа байһан Совет[скэ] Союзай правительственна делег[аци]… Индиин соёл культурын шух[а] центр бологшо Агра городто мү[нөө]дэр ошоһон байна. Индиин уран… танай элитэ ехэ зохёолнууд бол[ог]шо Тадж-Махалын мавзолейе, … тимад-Уд-Даулах гэгшын бунхан… советскэ айлшад үдын урда тэ[э]… раһан байна.

Эб найрамдалай бү[хы] Японой конгресс нээгдэбэ

ТОКИО, февралиин 27. (ТАС[С]). «Бэе бэеынгээ аюулгүйе сахиха [до]говорые» усадхаха, энхэ тайбан… зэргэ оршон байха гол ёһонуу[дые] дэмжэхэ зорилготой эб найрам[да]лай бүхы Японой конгресс Токи[од]о мүнөөдэр нээгдээ.

Японой үргэн олонниитые түл[өө]лһэн 30 гаран элдэб демократиче[скэ] организацинуудай делегадууд к[он]грессэй хүдэлмэридэ хабаадана.

«Бэе бэеынгээ аюулгүйе сах[иха] японо-американска договор[ые] усадхахын түлөө, Хитадтай хар[илсаа] саагаа заһаруулан һайжаруул[ха], Советскэ Союзтай эбэй договор… талхын түлөө тэмсэлэй, ядерна з[эб]сэгтэ, оронние зэбсэглэлгэдэ з… гүүсэн, Японой бэеэ абанги поли[ти]ка бэелүүлхые, демократие х… гаалхын түлөө тэмсэлэй асуу[дал]нуудта конгресстэ хабаадагшад… анхаралаа хандуулха байна.

Энэ конгресс дээрэ үгэ хэлэхэ… Японой ниитын мэдээжэ аж[ал] ябуулагша уран зохёолшо Яна[га]… иигэжэ заагаа. Японой үмэнэ х… зам бии. «Бэе бэеынгээ аюул[гүйе] сахиха договорые» шэнээр хар[ил]… үзэхэ, атомна дайнда бэлэдхэхэ… литикада Японие хабаадуулха… шэ нэгэдэхи замынь болоно. С… гэй бүхы союзууд һаа Японой г… ха, тиигээд бэеэ абанги полит… бэелүүлхэ гээшэ хоёрдохи зам… лоно.

Эб найрамдалай түлөө я… арадай тэмсэлдэ Японой хүдэл[мэ]ришэн ангиин дүүргэхэ зорилго… тухай Японой профсоюзуудай ге[не]ральна соведэй түрүүлэгшын ор[лог]шо Имамура элидхэл хээ.

ПЕКИН, февралиин 27. (ТАС[С]). «Бэе бэеынгээ аюулгүй байда[л] хамгаалха» японо-американска [до]говорые болюулхын түлөө, … тайбанаар зэргэ оршон байха … ёһонуудые сахихын түлөө тэмс… уряатайгаар мүнөөдэр Токи[од]о нээгдэһэн эб пайрамдалай … Японой конгрессэй нэрэ дээрэ … найрамдал хамгаалха Хитадай … дай комитет телеграмма эльгэ… бэеэ даанхай байдалай, эб найр[ам]дал болон демократиин түлөө т… сэжэ байһан япон арадые амар[шал]лаа гээд Синьхуа агентство мэ[дээ]сэнэ.

Генерал Не Вин Бирм[анска] премьер-министрээр дахяад һунгагдаба

ПЕКИН, февралиин 27. (ТАС[С]). Генерал Не Вин Бирманска С… зай премьер-министрээр мүнөө… дахяад һунгагдаа гэжэ Синь… агентство мэдээсэнэ.

Бирмын парламентын хоёр па[ла]тын хамтын заседани үсэгэлдэр … ложо, Конституцидаа заһа… оруулһан байна. Тэрэнэй ёһоор 1… оной бүгэдэ ниитын һунгалтын … лотор генерал Не Вин премье[р-ми]нистрын тушаалые даажа ба[йха] юм.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕ[В].

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора — 46-32. зам. редактора — 32-74. отв. секретаря — 27-37. отделов партийной жизни — 34-05. экономики — 47-59. пропаганды и местной информации — 35-14. культуры и быта — 24-74, писем трудящихся 40-49, отдел переводов, корректорская — 35-95, бухгалтерия — 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Н00976. Типография Министерства культуры Бурятской АССР. Зак. №…